

Ціна 75 центів

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ МІСЯЧНИК

РІК XXIV.

КВІТЕНЬ — 1973 — APRIL

Ч. 279

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ МІСЯЧНИК

Основник, видавець і редактор 1950-1969
П. К. Волиняк

Видає видавництво "Нові Дні"

В. В. Павлюк — адміністратор

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ:

Д. В. Кислиця (головний редактор)
М. Г. Дальний, І. Д. Пишкало, Р. Рахмановий,
П. І. Маляр

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ (на рік):

Канада і США — 6.50 доларів
Австралія — 4.50 австралійських доларів
Франція — 25 франків
Англія — 1.75 фунта
Всі інші країни Європи, Бенесуела — 5.00 дол.
Решта країн Південної Америки — 4.00 дол.

НАШІ ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Англії:

A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England.

В Австралії:

S. Krywopar, Box 1586 M, G.P.O. Adelaide,
S. 5001, Australia.

На Чикаго і околиці:

Mr. D. Sawertailo,
1745 Junior Terr., Des Plaines, Ill. 60016, USA

На Філадельфію і околиці:

Mr. S. Jewsevskij,
4915 N. Marvine St., Philadelphia, Pa. 19141, USA

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

NOVI DNI

28 Northcliffe Blvd.

TORONTO, ONT., CANADA
M6H 3N1

Second Class Mail Registration Number 1668

На першій сторінці обкладинки: Живописна
Україна. На річці Сейм. — Фото О. Сайка.
"Україна".

Редакція не відповідає за зміст платних оголошень.

Статті з поданими іменами авторів не конче відбивають позицію редакції.

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Віктор Соколов — поезії	1
Докія Гуменна — Романтична пригода Рудольфа Уберменшена	2
Зоя Козут — поезії	3
Гнат О. Діброва — поезії	4
Вадим Сварог — Під холодним поглядом вічності	5
Пантелеймон Ковалів — Перша українська граматика	8
Ю. П. — Серед книжок	11
Олена Несіна — Сонце: біографія і використання його енергії	22
Костянтин Басенко — Вік живи — вік учись	24
Павло Шулержко — У 10-ту річницю смерті Х. С. Рябокона	28
Читачі пишуть	30

НА РОЗБУДОВУ ЖУРНАЛУ
ЖЕРТВУВАЛИ:

А. Мудра, Сан Франціско, США	\$17.00
Г. Романенко, Торонто, Канада	5.00
Г. Сидорець, Грентон, США	4.50
С. Токар, Ніагара Фоллс, Канада	3.50
Я. Волян, Лонгуїл, Канада	3.50
І. Козачок, Монреаль, Канада	3.50
О. Н. Філіпович, Мінеаполіс, США	3.50
В. Туркано, Оренджбург, США	3.50
М. Бараник, Чикаго, США	3.50
М. Ковалевський, Ютіка, США	3.50
М. Котульський, Торонто, Канада	3.25
Я. Н., Фокс Рівер Гров, США	2.50
І. Сірик, Форт Іри, Канада	2.00
І. Бренько, Су Сейнт Мері, Канада	2.00
А. М. Сачко, Бельгія	1.50
Л. Кемпе, Торонто, Канада	1.50
В. Могутий, Аккорд, США	1.00
Г. Вовкодав, Торонто, Канада	1.00

Нових передплатників приєднали:

С. Євсевський, США	2
А. Маяровський, Канада	1

Дякуємо всім за допомогу.

Редакція і адміністрація "Н. Д."

ХЛІБ

Ні крихти у роті
Вже скільки діб...
Немов у гарячці,
Я марю їжею.
І раптом —
Десь голосно:
"Свіжий хліб!
Кому, громадяни,
Хліба свіжого?"

Що кажете?
Хліб?
Біля нашого дому?
А голос, мов дражне,
Лунає на ганку...
І я — весь трясуся,
І синя судома
Змією здавила
Мою горлянку.

Немовби і справді
Змію скидати,
Тягнув я до горла
Рукою кволою,
І раптом —
Кричу у нестямі:
— Дайте!
Ви чуєте? Дайте,
Бо я — збожеволюю...

Хоч скибку,
Хоч крихту...
Тримався я стійко,
Та більше не можу,
Та більш не зумію,
Бо я — ще дитина,
Тринадцятий тільки,
І я — ще нічого
Не розумію.

Ще вірю я в Бога,
В дурні прикмети,
І де мені знати,
Це звідки зло:
Чи пухне від голоду
Вся планета,
Чи тільки
Моє журавлине село.

Вже з'їли усе ми.
Усе, що могли:
І всяке бадилля,
І всяке лущпиння,
І навіть з повітки
Лелеку стягли.
Прости нас, лелеко...
Ми, птахо, не винні...

Ми, птахо, голодні
Вже скільки діб,
І в нас порятунку
Немає іншого...
І раптом —
Десь голосно:
"Свіжий хліб!
Кому, громадяни,
Хліба свіжого?"

Мені! Хоч шкуринку!
Ви чуєте, люди?
Мені, я благаю!
Нехай і не свіжого...
Ні-ні, я не їсти,
Я нюхати буду.
Понюхаю тільки
І — знаю — виживу.

Так дайте ж!
Хоч крихту...
Тримався я стійко,
Та більше не можу,
Та більш не зумію,
Бо я — ще дитина:
Тринадцятий тільки,
І я — ще нічого
Не розумію.

Так де ви, із хлібом?
Невже біля дому?
Невже на похилому
Нашому ганку?
І я — задихаюсь,
Бо синя судома
Змією здавила
Мою горлянку...

Я... кліпнув очима
Й від сонця — осліп.
За вікнами —
Ранок встає засніжений.
І голос, мов музика:
"Свіжий хліб!
Кому, громадяни,
Хліба свіжого?"

Я в руки беру його—
Теплий, високий—
І згадую знову
Далекі дні.
Чи й справді були ви—
Голодні роки,
Чи тільки
Привиділися мені?

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

З ВЕЛИКИМ СВЯТОМ ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО

ВІТАЄМО НАШИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА ВСІХ УКРАЇНЦІВ

В УКРАЇНІ І ПОЗА НЕЮ СУЩИХ.

Редакція і адміністрація "Нових Днів"

РОМАНТИЧНА ПРИГОДА РУДОЛЬФА УБЕРМЕНША

Водевіль на 4 відслони

ДИЙОВІ ОСОБИ:

Марта Петрій — стара панна
Оксана Петрій — її племінниця, молода дівчина
Галя — приятелька Оксанина
Елегантський пан — (голос за дверима)
Вахмайстер (з частин СС) — Рудольф Уберменш
1-ий солдат
2-ий солдат
Генерал (з вермахту)
Музика-скрипаль
1-ий вартовий
2-ий вартовий

Діється влітку 1943 року в Галичині

ВІДСЛОНА ПЕРША

Кімната середнього достатку. Ідеальна чистота, скрізь білі серветки, вишиванки, квіти. Дві вази на столиках, одна — на столі, що стоїть посеред хати. Буфет, полиця з книжками. Рояль. В кутку — скромне білесеньке ліжко.

З трохи відчинених дверей видно веранду, вхідні двері.

Сцена 1.

Біля роялю сидить Оксана Петрій. Вона перестає грати й прислухається. Хтось дзвонить. Чути голос Марти Петрій.

МАРТА — Хто там?

ГОЛОС ЗА ДВЕРИМА — Чи тут живе панна Петрій?

ОКСАНА — (Встає й навшпиньки підходить до дверей. Причиняє їх не зовсім і підслухує).

МАРТА — Так! (чути, як відчиняє вхідні двері)

ГОЛОС — Чи можу її бачити?

МАРТА — Прошу дуже.

ГОЛОС — Я, власне...

МАРТА — Чого пан хотіли?

ГОЛОС — Чи можу я бачити панну Петрій?

МАРТА — Прошу, це я.

ГОЛОС — (Недовірливо) Ви-и?... (Павза)

МАРТА — Так, я є Петрій. А в чім річ?

ГОЛОС — Але я хотів би бачити вашу дочку.

МАРТА — Дочку? Я — панна. В мене ніколи не було ніякої дочки.

ГОЛОС — У вас ніколи не було ніякої дочки?

МАРТА — Та я сама панна!

ГОЛОС — А може у вас є якась небога, чи там сестра?

МАРТА — А дозвольте запитати, — звідки ви?

ГОЛОС — Та я так...

МАРТА — Чи ви часом не з арбайтсамту?

ГОЛОС — Так ви і є панна Петрій? І ніякої дочки не маєте?

МАРТА — Кажу ж вам, — я сама панна. Я вже маю п'ятдесят років! Я хвора! В мене сухоти, ішіас і ревматизм! Я маю сухоти!

ГОЛОС — І не маєте ніякої дочки? Ну, то перепрошую...

МАРТА — (навздогін) — Я хвора, я стара, в мене ревматизм, ішіас і подагра... (замикає двері й убігає до кімнати)

ОКСАНА — (Бігає з кутка в кутку) Ой, Боже мій! Це по мене!

МАРТА — (Вбігає в старій кухняній сукні, з підтиканим фартухом. На лиці бородавки й ростуть вуси та борода). З арбайтсамту приходили! Це по тебе! Мерщій удягайся, тікай...

ОКСАНА — Ой, Боже мій! Що мені робити? Куди тікати? Вдома шукають, тут шукають. Куди? В ліс чи що?

МАРТА — Це ще добре, що вийшла я! (Метушиться. Христить Оксану, силоміць удягає на неї пальтечко, пхає до дверей). Швиденько! (Тягне назад). Вернись, візьми з собою дві сорочки! Ні, краще нічого не бери!...

(Чути дзвоник. Панни хапаються за голови).

МАРТА — Це вже по тебе?

(У вікно зазирає Галя)

МАРТА — Ах... Це свої. Піду відчиню...

Сцена 2.

(Входить Галя. Весела й енергійна)

ГАЛЯ — Що це у вас за переполох? Чого це ви плачете?

МАРТА — Ах, бодай не казати!

ОКСАНА — Мене ловлять, як мишу. Треба кудись тікати...

ГАЛЯ — Та в чім річ?

МАРТА — З арбайтсамту якийсь приходив.

ОКСАНА — По мене...

ГАЛЯ — Ая!... По тебе...

МАРТА — Та оце щойно!

ОКСАНА — Я сама чула. Про мене розпитував. Хто може знати, що я тут?

ГАЛЯ — Кажеш, про тебе питав? Якийсь пан? Та ну? А який із себе? Гарний?

ОКСАНА — На біса мені його краса?

ГАЛЯ — Гарний, кажете?

МАРТА — Гарний, елегантсько вбраний, високий, — видно зразу, що з арбайтсамту. Я йому кажу: "Я — панна!", а він усе допитується про Оксану. Я йому кажу: "Я хвора!", а він покрутив носом... Хитрий, гадюка, прийшов рознюхувати... Ну, мене не проведеш...

ГАЛЯ — Заждіть, заждіть... Я вам щось скажу. Той пан був не з арбайтсамту.

МАРТА — Ая! Не з арбайтсамту!

ОКСАНА — А за мене питав. Чого?

ЛИСТ

Минає час... У Вас він теж минає?
Жовтіє лист... Жовтіє він у Вас?
Це й все, здається. Більш новин немає,
Лише життя іде. Минає час...

У нас — постій в думках і сон на ділі,
Хвилини потопають у хандрі,
І проростають всі високі цілі
Травною й будяками на дворі...

І почуття вкривається травною,
Як гнів, чи злість, чи дружня теплота...
Цікаво, що ми візьмемо з собою
В дорогу, друзі, на старі літа?

Чи тільки думку про великі вчинки
Малого "я"? Чи купи теревень?
Чи скупчено пописані сторінки
Пустих промов та маршових пісень?

Чи жмут старих ображених амбіцій?
Чи слогади про випиті чарки?
Чи, може, нам на старості присниться
Сон про зігріті дружбою роки?

Що втішить душу нам тоді старечу?
Що помалює усміхом уста?
Й останнім світлом огорне під вечір
Прожиті нами й втрачені літа?...

ГАЛЯ — Я знаю, чого. Це він тебе, Оксано, шукав.

ОКСАНА — Ну, певно, що мене! (Хапається)
Зараз тікаю...

ГАЛЯ — Ха-ха-ха! Це ж той пан, що ми до нього листа писали вдвох.

ОКСАНА — Якого листа?

МАРТА — А це ще що за лист?

ГАЛЯ — (Прикусила язика) Тета не знає?

ОКСАНА — (Повеселішала відразу) Ох, яка ж я дурна! Тітусю! (Скаче на radoщах Марти на шию, регочеться). Ми з Галею написали... Себто від мене, а Галя писала, листа до пана...

МАРТА — До якого пана?

ОКСАНА — А на оголошення в газеті. Ти не сердися? Ми подали твою адресу. Ми хотіли пожартувати... І як це я забула?

МАРТА — (Оглядає себе, трясє фартуха, дивиться на дівчат — і починає несамовито реготатися. Межи сміхом) Ах, бісової віри... А, щоб вас та бодай вас! Ха-ха-ха-ха-ха!

ОКСАНА — Чом же я хоч не подивилася, який він?

МАРТА — (Крізь сміх) Гарний, дуже гарний! А я — таким чупирадлом перед ним. Оце то, думає, панна!

ГАЛЯ — Ох, простити собі не можу! Чому я не нагодилася на ту хвилину...

ОКСАНА — Ая! стояла ж під дверима. Щоб то було зазирнути!...

(Знову чути дзвоник)

ОКСАНА — Може це знов він? (Вискакує)

ГОЛОС — Пані Петрій?

ОКСАНА — Так, це я.

ГОЛОС — Вам лист. Розпишіться. До побачення.

ОКСАНА — (Входить бліда. Читає.) "Пані Оксані Петрій пропонується з'явитися до арбайтс-амту у четвер п'ятнадцятого о дванадцятій години..." Про-опала я! Заберуть до Німеччини...

(Завіса)

ВІДСЛОНА ДРУГА

Та сама кімната. Відчинене вікно.

Сцена 1.

Оксана сидить за роялем. Біля неї стоїть скрипаль у військовій мадярській формі. В кріслі, вигідно вмовившись, сидить старий німецький генерал — з вермахту.

Оксана й маляр грають дует.

ГЕНЕРАЛ — Чи задоволена панна з такої служби?

ОКСАНА — О! (Посилає вдячний погляд генералові) Я так люблю музику!

ГЕНЕРАЛ — Панна дуже музикальна. Я думаю, панна простить старому чоловікові його невинну примху...

ОКСАНА — І я не поїду до Німеччини? Ні!

ГЕНЕРАЛ — Лише дві години щодня будете грати. Завтра, не забудьте, ви маєте прийти до мене...

ОКСАНА — (До скрипаля) І ви також?

СКРИПАЛЬ — (Киває ствердливо головою). (Розмова уривається. Грають)

ОКСАНА — (В павзі між грою) Ким ви були до війни?

СКРИПАЛЬ — Я — професор музики в консерваторії...

ГЕНЕРАЛ — Діти, чому ви не граєте?

(Гра продовжується)

Сцена 2.

У цей час чути грукіт у двері. Слідом за тим, як відчинено двері, чути стукіт кованих чобіт. Входить вахмайстер — з песьчою головою на відзнаках — СС)

ВАХМАЙСТЕР — (Оббіг очима кімнату, наче пес полює за звіром)

ГЕНЕРАЛ (Запобігливо витягається на звесь зріст і вітається)

СКРИПАЛЬ — (Робить те саме)

ОКСАНА — (перелякано дивиться на всіх)

ВАХМАЙСТЕР — Що це за концерт? Яким правом?

ГЕНЕРАЛ — (Півголосом пояснює, публіка не чує)

ВАХМАЙСТЕР — (Вислухав. Вдоволений, сідає, розвалившись у кріслі, запалює папіроску, кидає на підлогу сірника) А, ну гаразд!... Гут, гут... Можете грати...

(Гра продовжується)

ВАХМАЙСТЕР — (Спостерігає скрипаля й

Оксану) А цей чого тут? Не може бути мадяр там, де є хоч один німецький солдат.

ГЕНЕРАЛ (Щось півголосом каже, не перериваючи музики)

ОКСАНА (Оглянувшись, побачила вказівний вахмайстрів палець, скерований на неї. Робить помилку в грі, лякається)

ВАХМАЙСТЕР — Я її повезу з собою. За два місяці я їду у відпустку. А до того часу ніхто не сміє на неї дивитися. Ані одним оком... (Помітивши погляд скрипаля на Оксані) Ну, ти, — мадярський офіцер не має права бути в однім місці з німецьким солдатом.

ОКСАНА — (Зовсім збивається)

ВАХМАЙСТЕР — (Влучає павзу в грі, співає)

Добже, добже, тра-ля-ля,
Шталін іст капут...

СКРИПАЛЬ — (Підбадьорює Оксану поглядом)

ВАХМАЙСТЕР — (Зривається з місця) Як ти смієш? Ця дівчина — моя! Що схоче Рудольф Уберменш, те з нею зробить!

ОКСАНА (Про себе) Чи він п'яний? Чого це він тут хоче? Чому мовчить генерал?

ГЕНЕРАЛ — (З проханням і вибачливістю щось говорить до вахмайстра)

ОКСАНА — (Про себе) Як він сміє? Прийшов до мене в хату? Яке він має до мене право? "Ця дівчина моя..." (Сплюнула)

СКРИПАЛЬ — (Гордо грає)

ВАХМАЙСТЕР — (Підскакує до скрипаля) Геть звідси!

СКРИПАЛЬ — (Зробив рух, наче замахається скрипкою, але отямився. Вахмайстер заміряється вдарити його по лиці, генерал став межи ними.) (Завіса)

ВІДСЛОНА ТРЕТЯ

Та сама кімната

Сцена 1.

Біля вікна стоїть Галя. Оксана сидить у кріслі, у другому — Марта, щось плете.

ГАЛЯ — Ну, і що було далі?

ОКСАНА — Ну, і я пішла до генерала. Що мала робити? Краще до Німеччини їхати?

ГАЛЯ — А скрипаль?

ОКСАНА — І він також. Дуже, дуже культурна людина. Якви ти побачила, як вахмайстер бив його по лиці, як він зблід, стиснув зуби...

ГАЛЯ — І не боронився?

ОКСАНА — Де там! Там така бійка зчинилася, що страх! Я втекла.

ГАЛЯ — (Перебиває) О, гляньте, якась машина стала біля воріт.

ОКСАНА — Німецька машина! Я тікаю! Це той Уберменш!

МАРТА — (Підбігає до вікна) А скільки кумась сидить біля воріт! Оце вже почешуть язики...

ГАЛЯ — Почекай, Оксано, це зовсім не він. Якихось два німецьких солдати... О, йдуть сюди...

Гнат О. ДІБРОВА

ПІСНЯ ПРО МОЛОДЬ

Так і хочеться пісню співати,
Коли родиться в грудях вона.
Де збираються хлопці й дівчата,
Наче хлюпає сонцем весна.

Чути гомін дзвінкої розмови,
Чути радості гімн і хвали...
І яскраві, рясні, узорів
Квіти сміху в устах зацвіли.

І душею і тілом завзяті,
Володіють дарами вони
І бурунам життя їх не стяти
На шляху вікової війни.

Розливається повільно гаряча,
Молодеча нуртує в них кров,
І ніхто не впаде, не заплаче
Там, де сила, запал і любов...

Вони мріють не тільки про моди —
Йдуть боротись за долю свою,
Щоб дістати вінець нагороди
У своєму у вільнім краю.

31. 10. 1972

МАРТА — Це до тих кумась. Це, напевно, їх знайомі. Дивіться—честь віддають, ручкаються... Ще й чобітьми пристукують...

ОКСАНА — Ха-ха-ха Які галанти!

МАРТА — Хоч би їх сюди не принесла лиха година!...

ГАЛЯ — Не наврочте! Наврочили! Сюди йдуть...

Сцена 2.

(Заходять два німецьких солдати. Так само, як і під хатою до кумась, підходять до кожної панни, струнко витягаються, віддають по військовому честь, здоровкаються церемонно за руку)

1-ИИ СОЛДАТ — Здрасте... Добрі день...

2-ИИ СОЛДАТ — Дзень добри... Гут морген...

1-ИИ СОЛДАТ — (Підходить до столу й перевертає його догори ногами. Ваза з квітами падає на землю, розбивається, вода розливається по паркетові).

МАРТА — Ой, вази мої! (Хапає ту, що на столику найближче від неї і в паніці вибігає з нею)

2-ИИ СОЛДАТ — (Розкидає ліжко й топче ногами постіль на підлозі.)

1-ИИ СОЛДАТ — (Перекидає столика з вагою, розбиває велике дзеркало)

ГАЛЯ—ОКСАНА — (Оніміло стоять і дивляться, що це діється.)

1-ИИ СОЛДАТ—2-ИИ СОЛДАТ — (Удвох

(Продовження на 25 стор.)

ПІД ХОЛОДНИМ ПОГЛЯДОМ ВІЧНОСТІ

(Марія Кейван. "Карвендель". Повість. Канада)

Художніх творів з життя наших післявоєнних "таборових держав", як хтось іронічно назвав табори діпі, ще дуже мало. А була це доба вельми барвиста і в соціально-психологічному аспекті дуже інформативна й повчальна.

Як і кожна кризова доба в житті людських спільнот, вона особливо різко унаочнила типологію й нашої спільноти, всі її позитивні й негативні елементи. В наслідок специфічних умов побуту, що створилися в "діпіландії", на поверхню життя в ній часто вибиралися, відтиснувши вартісніших людей, спекулянти-скоробагачки та "таборові адміністратори", що жваво заходились наповнювати свої ненаситні шлунки й кишені. Дуже багато актуальних висновків можна було зробити, спостерігаючи їхню діяльність...

У повісті Марії Кейван "Карвендель" таборова громада являє собою загальне тло, на якому відбуваються психологічні драми кількох осіб. Ці драми лише посередньо пов'язані з таборовим побутом і могли б статися в інші часи та в інших обставинах. Але, оскільки вони розігруються в діпійському таборі, письменниця широкими мазками принагідно характеризує обстановку.

Заслуга М. Кейван у тому, що вона робить це з вразливою об'єктивністю, з безжальною правдивістю, з відразою до таборових "діячів" та з симпатією до "маленьких людей", інтелектуально й морально багато вищих від своїх "каліфів на час". Ці принагідні жанрові малюнки складаються на яскраво реалістичну картину таборового мінісвіту, закинутого в альпійське передгір'я.

Але насамперед повість "Карвендель" — це твір психологічний. Щоправда, душевні драми, яких зазнають персонажі цієї повісті, не являють собою нічого досі небувалого або особливо складного. Подібні до них камерні трагедії часто описувалися в світовій літературі, і різні їх аспекти ми, напевно, не раз спостерігали в дійсному житті. Але скільки видатних літературних творів мають своїми сюжетами, здавалося б, дуже тривіальні людські переживання. Вартість літературного твору визначається зрілістю стилю, творчої манери автора та глибиною його психологічної проникливості, філософічністю його роздумів над людськими вдачами й судбами.

Основні мотиви повісті М. Кейван — кохання-помилка, труднощі людського взаєморозуміння; невміння правильно оцінювати навіть своїх ближніх; психологічна наївність багатьох інтелектуальних людей — належить до питомих людських феноменів, охоплених давньою істиною "гуманум ест ерраре". Людині властиво помилятися.

У талановитому, написаному з незаперечною літературною вправністю творі нашої письменниці ці "тривіальні" інтимні драми досліджуються в їх часто прихованій від випадкових глядачів глибині, наповнюються психологічним підтекстом. Письменниця робить нас, читачів, не просто випадковими свідками, а й глибоко зацікавленими, співчутливими учасниками переживань людей, що на якийсь час стали нашими реальними ближніми, а деякі навіть чимсь нам рідними.

Збагачувати наше емоційне життя досвідом інших, тісніше зв'язувати людей в одну морально-етичну спільність — хіба не в цьому полягає основне людознавче завдання художньої літератури?

Сюжет повісті зав'язується ще в довоєнні часи, в галицькій провінції. Типова міщанська "мамця" виховала свою вродливу й загалом недурну доню Оксану в переконанні, що справжнім змістом життя жінки може бути тільки вигідний шлюб... "Впродовж довгих років — каже сама Оксана — моя мама солідно вкладала мені в голову, що з мою красою я не мушу виходити заміж за першого-ліпшого. Треба розглянутися за людиною на становищі, найкраще за лікарем чи адвокатом... Це означає вигідне життя, суспільну позицію, все, що буцімто робить жінок щасливими".

Такого вигідного чоловіка для своєї доні її мама знайшла в особі майбутнього лікаря Степана Чагрина, якого Оксана, слухняна дочка, постаралася в себе влюбити. Степан — людина скромна й альтруїстична; основна сфера його інтересів — це наука, лікарська праця, дослідницька діяльність. Він наївно думає, що в особі гарненької Оксани матиме собі гідну супутницю життя.

Вони вже заручені, готуються до весілля. Але раптовий вибух війни розкидає їх далеко одне від одного. Оксана, гостюючи в Польщі, незабаром спинається в Німеччині, в таборі "переміщених осіб". Степана у Львові мобілізують у Червону армію і кидають на фронт. Він потрапляє в німецький полон і втрачає здоров'я в таборі для воєннопонених. Після поразки Німеччини він теж стає переміщеною особою. Доля, крок за кроком, веде його в ті місця, де проживає Оксана.

Тим часом Оксана, змучена самотністю й невгодами табірного життя, зустрічається з забагатілим спекулянтом, вродливим і елегантним, але малоосвіченим самозваним "магістром" Осипом Вороною, який пропонує їй шлюб. Оксана дає свою згоду. Своє вирішення вийти за спекулянта вона пояснює своїй подрузі такими словами:

"...Я знаю краще, ніж хто інший, скільки на-

кривал з унівських магазинів іде на чорний ринок у той час, коли не одна мати старими лахами дітей укриває! Те саме діється з харчами, призначеними на дитячі приділи. А які гарні, патріотичні фрази на устах усіх завідувачів, референтів, які ж вони мученики за ідею. Але спекулянти — це вже люди іншого сорту! А яка фактична різниця? — питаю. А якби ще хто всім тим патріотам у метрики шлюбу позаглядав! І нікого сумління не гризе, тільки я чомусь, як дурна...”

Раптом Оксана довідується про те, що Степан, її наречений, живий і іде до Мюнхену, де їх зустріч неunikнення. Вона й раніше не кохала його, а тепер іще менш схильна до одруження з ним. Проте, вихована в душі давніх традицій, Оксана вважає за потрібне зустрітися зі Степаном та остаточно в'яснити їхні взаємини.

Третій головний персонаж повісті — лікарка Віра, очима якої читає бачить усе, що відбувається в творі. Віра — давня знайома Степана, з яким вона разом училася в університеті, та ще з дитинства подруга Оксани. Яка тримає Віру в курсі свого життя. Віру дуже засмучують поневіряння її друзів.

Нарешті Степан з'являється в таборі, де живе й працює Віра, давно одружена й уже мати. Степан майже приречений до смерті — до краю виснажений фізично й хворий на сухоти. Звістку про те, що Оксана виходить за іншого, він сприймає як завершення своєї особистої трагедії. Лишається тільки вмерти.

Віра гаряче опікується долею свого давнього знайомого, домагається того, що його посилають лікуватися в німецький санаторій для хворих на туберкульозу. Його стан виявився не таким безнадійним, як думали спочатку, і є перспективи видужання. У санаторії, серед чужинців, на самоті, Степан у процесі глибокої самоаналізи досягає розуміння того, що Оксана не пара йому, що її “зрада” — це для нього не катастрофа, а визволення. Він вирішує після видужання стати “українським Швайццером”, присвятити себе медичній праці у найглухішому місці української діаспори.

Вирішення Степана віддати себе філантропічній діяльності не підготоване як слід і справляє враження надуманого для нього самою письменницею. До цього вирішення вона мала б підготувати читача докладнішою аналізою Степанової вдачі, глибоким вглядом у його роздуми й настрої.

У фіналі повісті відбувається шлюб Оксани з Вороною, їх весільна подорож у Швайцарію. Як видно, Оксана знайшла своє щастя. Вона готується до виїзду за океан. Віра, стомлена своїми турботами за неї і за Степана, особливо за останнього, нарешті може заспокоїтись, відпочити...

Такий у найзагальніших рисах сюжет повісті. Але мушу застерегти читачів: цей стислий переклад зовнішнього сюжету дає дуже мале уявлення про самий твір, вартість якого насамперед у його мистецьких прикметах, у його тонких психологічних спостереженнях та філософських роздумах, вилитих на сюжетній канві.

За фасадами людських облич у повісті відбу-

вається багато неявного, потаємного, про що авторка нам іноді нічого не говорить прямо, про що нам треба нерідко догадатися самим.

Через усю повість Віра проходить тільки як довірена й співчутлива дорадниця своїх приятелів; не як учасниця, а скорше як спостережниця, представниця авторки. Але чи тільки в цьому полягає її роль в подіях, змальованих у повісті?

Відколи на сцені з'являється Степан, ми починаємо догадуватися про те, чого письменниця або не хоче нам говорити, або й сама ще не усвідомила. Це останнє може здатися неможливим, але недарма в літературній науці існує думка, що персонажі літературного твору можуть вибиватися з письменникового задуму та жити власним життям, власною волею.

Згадаймо всю гаму настроїв і емоцій Віри, зв'язаних з появою Степана: хвилювання, з яким вона чекає його приїзду; жах, з яким вона довідується про його страшну недугу. Вона сама відвозить його в санаторій, не дозволяючи медсестрі Гані супроводжувати їх. А раптова неприязнь Гані (яка має свої замисли на Степана) до Віри хіба не пояснюється тим, що Ганя своїм жіночим чуттям збагнула, що сентимент Віри до Степана більший за давню дружбу? Чи не має особливої причини те, що Віра й не пробує відрадити Оксану від одруження з Вороною, якого Віра знає як негативного типа?

Справді, саме в особі Віри, а не Оксани, Степан знайшов би собі найвідповіднішу йому подругу життя. Але, як це часто буває в житті, він у часи спільного студювання в університеті не зауважив Віриного кохання до нього, пройшов повз скромну дівчину як людина, зайнята своїми справами. А ефектна, агресивна врода Оксани справила на нього велике враження — і так буває у людей “з головами в хмарах”. І він уявив себе закоханим. Оксана каже про нього Вірі:

— Степан пізніше не раз говорив мені, що, побачивши тоді мене, він уперше в житті завважив, що на світі є не тільки книжки, а й гарні дівчата.

Те, що Віра була для Степана тільки ще однією, нічим не прикметною дівчиною, тільки “колежанкою”, було й залишилось для Віри найбільшою драмою її життя. Драмою, перед якою бліднуть драми і Степана і Оксани. Але її кохання до Степана є й найбільшим Віриним секретом, який вона пильно ховає навіть від самої себе...

Може я помиляюсь? Кожен читач може сам перевірити цю мою догадку. І ще кілька здогадіз — відповідей на запитання авторки.

У передмові до своєї книжки письменниця пише, що глибокі переживання її героїв допомогли їм знайти себе. Це зауваження слід розуміти як іронію. Одружившись із Вороною, Оксана показала, що вона не змогла “скинути з себе одяг, пошитий для неї мамою”, залишилася при маминій життєвій “філософії” вигідного одруження.

Нічого нового не знайшли в собі й Віра та Степан, які “програли” вже давно, до початку цієї повісті, в свої студентські роки, коли “не зна-

ПРИВІТАННЯ

йшли" одне одного. Виграв, принаймні покищо, тільки Вірин чоловік, який з'являється в повісті лише зрідка — як тінь на її задньому пляні.

Після прочитання повісти в читача залишається невиразне, але настійне відчуття того, що її персонажі ще не завершили призначеного їм долею шляху, бо занадто багато залишилося в їх житті недодуманого, нев'яшеного, неусталеного, помилкового.

Цілком імовірно, що в майбутньому Оксана, ближче придивившись до свого Осипа, побачить, що в неї, освіченої й навіть софістикованої пані, власне немає ні спільних інтересів, ні спільної мови з цією малокультурною і нездбною до науки людиною. Та й сам Осип незабаром збагне, що невелика йому вигода мати інтелігентнішу від себе жінку, і що його давня амбітна мрія одружитися з освіченою панночкою — не вельми практична.

Можливо що й Віра, коли в неї буде більше часу для особистого життя, побачить, що Андрій, хоч і добра людина, але занадто бліда й безбарвна. Проте, будучи жінкою високих моральних принципів, вона й не подумає змінювати своє життя. Але жаль за Степаном ще довго тлітиме в її серці.

Письменниця ставить запитання: хто з її героїв виграв, а хто програв? Як видно зі сказаного, кожен у чомусь програв. Але на "перегру" ні в кого не буде ні часу, ні життєвої енергії, ні сприятливих обставин. Може я й помиляюсь...

А яку роль грає в цій повісті Карвендель, могутній альпійський кряж, біля підніжжя якого знайшли собі невеселий тимчасовий притулок українські скитальці? До нього в хвилини особливо сумних думок звертаються погляди Віри. Але, холодний, недосяжний, байдужий до химерних драм людської комашні, стоїть він назавжди задивлений угору, в небо, у вічність — як символ неблаганного фатуму, волею якого людям на цій землі не судилося бути щасливими.

УВАГА!

УВАГА!

**ЧИТАЧІ В ТОРОНТО
ЗАМОВЛЯЙТЕ ОПАЛОВУ ОЛИВУ
В УКРАЇНСЬКІЙ ФІРМІ**

**ALASKA FUEL
LIMITED**

425 Jane Street — Toronto 9

**Нашим клієнтам безплатно чистимо печі
й гарантуємо безплатну цілорічну обслуговування печей.**

НАШ ТЕЛЕФОН: 766-3040

ВШан. Пан Маестро

Березень 1972

О. В. Грищенко,
у Венс, Франція

Високоповажаний і Дорогий
Олексо Васильовичу!

Президія Об'єднання Українських Письменників "Слово" вітає Вас, Почесного члена нашого Об'єднання, з Вашим слазним 90-річчям.

Величезний життєвий шлях Ви пройшли, і величезний мистецький дорібок Ви маєте за собою! Співучасник великої доби, що охоплює найменше чотири генерації, Ви для кожної з них були прикладом і світочем. Усе те ми завдячуємо Вашому талантові, культурі, працьовитості. Ваші словені життєвої енергії малярські твори, Ваші мемуари, досліді і роздуми про світ прекрасного збуджують глибокі думки і душевні почуття. Вони назавжди залишаться між найпершими в скарбниці українського мистецтва. Вони завжди будуть люблені й цінені незчисленними прихильниками Вашої творчості, а для інших мистців будуть дороговказом справжнього творчого шляху.

Ваші твори — це вже факт історії, не тільки мистецтва українського, але й, підкреслюємо, загальнолюдського мистецтва нашої доби.

У Вашій особі ми шануємо талановитого, культурного і небуденного в нас письменника-мемуариста, який, покинувши Україну ще за молодих років, зберіг чудові скарби української мови. Ваші учнівські й студентські роки пройшли в духовому світі таких діячів української культури, як Михайло Коцюбинський, Ілля Шраг, Микола Чернявський, Микола Вороний, Сергій Єфремов. Вашими ровесниками і молодшими сучасниками були Ісаак Мазепа (друг шкільних років), Павло Тичина, Микола Зеров. Все це позначилося на Вашій культурі й свідомості. Всі згадані творці були будівничими нової України і їхні імена належать до історії. Ви самі ніколи не були політиком і жили тільки в світі високого мистецтва, але те Ваше мистецтво завжди було сповнене тими стихійними, творчими силами, в яких відбився великий Дух України.

Із збереженням цього невмирущого духу вітаємо Вас, і хай Вас привітає так само вся Україна! Вітаємо з Вами й Вашу Вельмишановну Дружину, що так багато допомогла Вам здійснити Ваші творчі плани!

За Президію ОУП "Слово"

Григорій Костюк — Голова

Остап Гарнавський — Секретар

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ГРАМАТИКА

Інститут мовознавства ім. О. Потебні Академії Наук УРСР недавно опублікував першу граматику української літературної мови XVI-XVII ст., яку склав латинською мовою український студент Паризького університету (Сорбона) Іван Ужєвич. Оригінал (рукопис) цієї праці зберігається тепер в національній бібліотеці в Парижі але копію його заходами І. Білодіда передано до Києва. Вступну статтю "Іван Гужєвич та його грамика" написали І. К. Білодід і Є. М. Кудрицький. Переклад латинського тексту, примітки, словопоказчик та бібліографію написав Є. М. Кудрицький. Відповідальним редактором є доктор філологічних наук М. А. Жовтобрюх. Ціла книжка разом має 453 сторінки.

Збереглося два автографи цієї граматики: Паризький і Арраський (на півночі Франції, в м. Аррасі). До Києва ці автографи надійшли таким шляхом. В 1962 р. І. Білодід, перебуваючи в Парижі, відвідав Інститут славистики, що його очолював славіст акад. Андре Мазон. Там же відбулась також зустріч з викладачкою української мови в Інституті живих східних мов Паризького університету Марією Шеррер. І. Білодід просив цих славістів допомогти Інститутові мовознавства в Києві дістати з Національної бібліотеки в Парижі рукопис граматики І. Ужєвича 1643 року, що є фактично першою граматикою української мови. Згадані славісти погодились, і в 1965 році фотокопія рукопису прибула до Києва. А з допомогою професора Паризької ветеринарної академії П. Ф. Шумовського та літератора Бориса Тела здобуто копію й іншого варіанту з м. Арраса.

Саме вживання терміну "слов'янська мова" в граматиці І. Ужєвича, як сам автор називав себе "слов'янином", на думку авторів цього видання, можливо, "навіяне впливами західньо- та південнослов'янської граматичної історичної і художньої літератури, про що пише і Ягіч у своїй праці "Історія слов'янської філології". Тому оригінал граматики звучить: "Граматыка словенская зложена и написана трудом и прилежане(м) Іоанна Ужєвича словянина". А докладний заголовок книжки такий: "Грамика словенская написана пре(з) Іоанна Ужєвича словянина": Славной Академії Пари(ж)скої в Теології Ступента в Парижу Року о(т) народженія С(ы)на Б(о)гого 1643".

Про цю граматику вже згадували вчені: А. Бандурі, В. Копітаєв, Й. Добровський, П. Мартінов, В. Ягіч, О. Соболевський, І. Франко, І. Огієнко та ін. Але погляди цих учених на походження автора та наукову вартість граматики пізні: одні називають автора українцем, другі — поляком, треті — суміш українсько-польськ., четверті — суміш білорусько-польської мов. Тепер

Інститут мовознавства ім. О. Потебні підготував наукове видання, перше видання пам'ятки, яка досі лежала в рукописі.

У вступній статті цього видання автори стверджують, що автор граматики був українець, і в обох варіантах він користувався латинською абеткою для передачі польських слів і форм, а для прикладів з інших слов'янських мов уживав кирилицю, іноді латинницю. Текстові пояснення в обох автографах І. Ужєвича написані латинською мовою, а мова — об'єкт описання, тобто парадигми відмін і дієвідмін, ілюстративний матеріал у тексті у вигляді окремих літер, складів, слів, словосполучень і речень, — ця частина написана кирилицею.

Крім польських елементів, наявність яких природна в граматиці І. Ужєвича, як і в українській книжній літературній мові тієї епохи взагалі, аналіза мови вказує на виразні українізми.

Напр., у фонетиці є багато ознак, властивих мовам білоруській і українській, а саме: ствердження *p*, наявність звукосполучень *pi*, *li*; перехід *l* у *v*, наявність *ε* зам. *ь* та ін. Але тут немає ознак, властивих тільки білоруській мові; а такі явища, як акання, дзекання і цекання відсутні зовсім. Зате дуже виразні фонетичні риси, властиві українській мові: зміна *ь* на *и* (во всіхь, по обьди, по улици), перехід етимологічного *o* в *и* (розкишне), збіг у вимові *и* та *ы* (очи, очы, давыыз), перехід *e* в *o* перед наступним твердим приголосним (чотыри, шостый і шесть).

У морфології спостерігаємо такі явища: *богови* (дав. відм.), *по обьди* (місц. відм.), *поправи(л)* *малярз* *образа*, *поставилз хрыбта* (форма знах. властива тільки укр. мові).

В синтаксі подаються часто конструкції, властиві українській мові, особливо з дієсловами: із знахідним відмінком (*продала сцкню за пять золотихъ, купилимъ коня за десять злотичъ*), синтакса назв місцевостей (*кипицы едутъ до Парижа. прислано ми листз з Парижа, пльвц през Дцнай і Дцнаємз, шлисми горою, долиною, льсом*), конструкції з дієприслівником (*жартиючи ранилз мене*), приїменникові конструкції (*я часз лыжка по вечери, иду до пана, гости седять за столмз*) та ін.

В лексиці дуже багато українських слів: *абр, бачити, бодай, бороню, брехати, вадити, влячність, верещати, всюды, громадою, гися, дитя, досить, жаденз, жартиючи, завжди, згуба, здалека, казати, козля, любо льпший, молодью, мпнз, нагорода, належить, образа, орати, пановати, розмаите, собь, славный, телятко, треба, ибозтва, уживаю, хто, чути, маты, щеня, шось* та ін.

Численна лексика граматики І. Ужєвича відбита в словнику Памви Беринди.

Взагалі, як твердять автори передмови, цей

тип літературної мови, як відомо, в своїй граматичній системі ґрунтувався на традиціях ділової й книжної літературної мови періоду Київської Русі, а "в своєму лексико-фразеологічному наповненні, яке міняло, "українізувало" й саму структуру цієї мови, спирався на елементи живої української народної мови того часу". Праця І. Ужєвича дала опис граматичної системи цієї мови, т. зв. книжної літературної мови XVI-XVII ст. І. Ужєвич спромігся не тільки дати опис системи української літературної мови, але й у теоретичному плані стояв на рівні тодішніх філософічних знань слов'янського і європейського світу.

Як я вже сказав вище, І. Ужєвич назвав свою граматику слов'янською, а себе — слов'янином, але коли йому доводилось згадувати про живу мову, то він уживав поширеного на заході терміну *Ruteni*, русини.

Грамматика І. Ужєвича видана Інститутом мовознавства в Києві в двох варіантах — Паризькому й Арраському. А далі подано переклад на українську мову Паризького рукопису. Вкінці подано покажчик слів і граматичних форм та бібліографію праць, використаних авторами цього видання. В кінці перекладу подано зміст та примітки видавців.

Взагалі грамматика Івана Ужєвича — це цінна пам'ятка XVI—XVII ст., як перша грамматика української літературної мови цього часу, що для дослідників історії української мови має велике значення. Вона не тільки має значення як цінний документ книжної мови XVI—XVII ст., але й як документ живої мови, переважно південносхідних говорів з ознаками північнонаддністрянських. Це підтверджує й покажчик слів, доданий в кінці граматики. Цього немає ні в граматиці М. Смотрицького, ні в граматиці Л. Зизанія, крім окремих елементів, бо це були граматики церковнослов'янської мови. Тому грамматика І. Ужєвича — це дійсно перша українська грамматика, яка має велике значення для історика української літературної мови, як пам'ятка XVI-XVII ст. Видання цієї граматики Інститутом мовознавства ім. О. Потебні в Києві, безперечно, треба вітати.

Зміст Паризького варіанту такий. Книжка починається з слов'янської азбуки уставним слов'янським письмом, а під ним — рукописне письмо. Далі йде зворотна азбука та змішана азбука. Далі подається повний і короткий виклад церковнослов'янського тексту та назви літер (аз, буки, веді...).

Фонетика починається назвою "коментарій до літер". Всіх літер налічується 43, з них приголосних — 24, інші — голосні. Ці останні поділяються на дві групи: а, є, ї, и, ѣ, ю, я, о — вживаються на початку, в середині і в кінці, разом їх 8. Інші, теж 8: у, з, ы, ъ, ѣ, ѡ, в, о — вживаються тільки в середині, але ніколи на початку слова. Окремі літери я, ю, ѣ, ш, ы автор називає дифтонгами, які в читанні сприймаються як прості. Голосні о, ѣ, я автор зв'язує з

Середня тривалість життя сучасної людини, її, так би мовити біологічно запрограмований вік — 90 років. Одним із завдань геронтології — довідатися, що перешкоджає людині прожити строк, призначений природою.

Здоров'я літньої людини значною мірою залежить від часу, в який вона живе. Одна з таких провідних ознак сучасності — науково-технічний прогрес. З одного боку він створює вищий рівень життя населення і тим самим — умови для продовження людського віку, з другого — ставить підвищені вимоги до організму. Процес урбанізації, інтенсивний ритм життя, концентрація населення і відрив людини від природи — все це певною мірою сприяє передчасному старінню.

Дослідження найближчим часом матимуть глибокий вплив на організацію праці для людей старших віком, а також на профілактику так званої "пенсійної хвороби", до якої спричиняють зміни способу життя людини.

ЯК КИТИ ГОДУЮТЬ СВОЇХ ДІТЕЙ?

Кити живуть тільки в воді, лиш іноді виставляють вони спину з води та ще дихальні органи. У китів немає м'яких губів, якими б вони, цебто діти їхні, могли ссати молоко з грудей матері. Та якби й могло китеня ссати, воно б наковталосся солоної води більше, ніж молока. Китиха (мати) сама впрскує молоко в рот свого китеняти, витискаючи з молочної залози молоко своїми кільцевими м'язами. Китеня ж, кероване інстинктом, наставляє свій відкритий рот під струмінь материного молока, тримаючи голову в повітрі (над водою).

апострофом або без апострофа, даючи пояснення. Голосні *v*, *a*, *z*, *ь* мають своє окреме пояснення: *v* (іжиця) вживається дуже рідко в значенні *v*, але частіше — *v* (*дворз*, а не *дворь*). Щождо *z*, *ь*, то вони по-різному звучать у вимові: перша вживається з попереднім приголосним більш твердо, друга — м'яко (*панз*, *пъсьнь*).

Дуже мало уваги автор приділяє приголосним, завважаючи лише, що точну вимову важко встановити і що вони ніколи не стоять у кінці слова (давня теорія відкритих складів), окрім випадків, коли кінцева приголосна виносить над рядок (паномъ — паном).

Після цих коротких відомостей автор переходить до частин мови, яких налічує 8. Далі подає зразки відмінювання за відмінками, кількість яких — 6: наз., род., дав., знах., клич., орудний. А за системою розташування частин мови автор починає з прикметників, подаючи відміни й пояснення, коли вживати з — *ый* та *ий* (*небесный*, *солодкий*), а далі спільне закінчення, крім кличного.

Іменники поділяються на чотири відміни: пер-

ша — на *-а* (староста), друга — іменники чол. роду на *-з* і середнього роду на *-о* (панз, убозство), третя іменники чолов. роду на *-ь* та *й* і іменники серед. роду на *є* і *я* (камень, Дунай, збавенє, теля), четверта — іменники жін. роду на *ь*, *▲* (пльсьнє, лазн▲).

Як бачимо, поділ дещо інший, як у сучасній українській мові, але відмінкові закінчення мало чим відрізняються від сучасних.

Після іменників подається таблицю правильного ступенювання чи порівняння (зацний, зацнейшій, найзацнейшій). Тут же рядом — таблиця неправильного ступенювання (добрий, ліпший, найліпший).

Окремо автор говорить про деякі несталі відмінки іменників, які ніколи самостійно не вживаються, а тільки з прийменниками, а звідси у нього виникає й місцевий відмінок з прийменниками *при*, *на*, *в* (*при панах, на обьди, в желєзи*).

Далі автор говорить про займенники — особові, присвійні, вказівні, відносні, питальні або неозначені та їх відмінювання, з додатком пояснень до окремих займенників та їх уживання.

Щодо дієвідмінювання дієслів, то автор застерігає, що в українській мові система дієвідмінювання дієслів, крім двоїни, як і в грецькій мові, має також іншу систему роду (позначену в минулому часі: перфект і плюсквамперфект), як у жидівській мові. Але інші часи (тепер, і майбутній), а також наказовий спосіб мають одно закінчення. Напр.: *паную, пануй*. Сюди ж двоїна: *пануєва* (ми двоє пануємо). Далі автор говорить про способи творення дієслів, про сполучення дієслів з прийменниками, про будову дієслів (префіксація).

Далі йде категорія прислівників із значенням: місця, часу, числа та ін., а також категорія прийменників (*з той сторони, за короля, надо мною* та ін.). Автор вказує на різні властивості прийменників у латинській мові і в українській, тобто невідповідність у відмінках, напр., в лат. знахідний, в укр. давальний і родовий.

Автор подає кілька рядків про сполучники (*звеща, бо, кгда, теда, ани* та ін.).

Далі подаються короткі відомості з синтаксиса, що починаються з узгодження (прикметників і іменників), керування прикметників та іменників родовим відмінком (*чоловік великого розуму*), керування іменників орудним відмінком (*немєцз, родомз, кгречинз зрадою*) та ін. А далі докладно подається синтаксис дієслів (*о(т)ступилз цноти*), дієслів у пасивному стані (*Христосз крестися, забилзся ножемз* та ін.). Ще далі подаються часові конструкції з родовим і орудним відмінками (*того дня, тимз днемз*), конструкції безособові (*умерло килка людей*), конструкції з прийменниками (*добре єсть светымз при богу, гости седять за столемз, поєхалз до Риму по благословенство*).

Грамматика закінчується числовими знаками в формі літер. Взагалі книжка закінчується віршем "Епіграма на книгу":

На Виставці досягнень народнього господарства України в Києві експонується вагон монорейкової дороги. Увагу і зацікавленість викликає не стільки конструкція вагона, скільки електродвигун. Його створили на кафедрі електроприводу Київського політехнічного інституту професор Сергій Ребров, доцент Олександр Шаповаленко та інженер Київського заводу міського електротранспорту Василь Шевченко.

Своїми обрисами вагон нагадує катер, у його двигуні немає деталей, які б оберталися. Спрощено це — розрубаний статор: два ряди напівкруглої обмотки із мідного дроту, а посередині щілина. Вагон ніби сідає на тягову рейку шляху.

Увімкнено струм, на статор подається напруга.

— Обмотка створює рухоме поле, — говорить доцент Шаповаленко, — і воно мов би виштовхує тягову рейку. Поле біжить в один бік, вагон — в інший.

Заходимо до вагона, натискуємо кнопку, рушаємо з місця... Швидкість не така вже й велика. Та винний у цьому не двигун. Якщо гуркітливий "кабриолет" перемістити з роликів на повітряну подушку, то він помчить плавно й швидко.

Автори асинхронного двигуна певні, що на основі цього принципу незабаром будуть створені поїзди нового типу.

Швидкість рейкового транспорту покищо обмежена і не перевищує 200-250 кілометрів на годину. На великих швидкостях не забезпечується достатнього зчеплення між колесами та рейками, в наслідок чого відбувається пробуксовування. А використавши електродвигун із розгорнутим статором, можна одразу збільшити швидкість до 300-400 кілометрів на годину.

Кияни створюють технічний проєкт нового двигуна на основі рухомого поля.

Є. Терещенко

В рідній країні, о книго, такою ніколи не знана,
Мову слов'янську містиш ти на своїх сторінках.
Але як у твір пера, в Лутеції явлений світу,
Мати Сорбонна тебе горне до лона свого.
Щедро жевила її молоком священним Паллада
І оточила навкруг хором красунь-пієрид.

Тимто не велми цінуй мене, книго, спорудника
твого,
А щонайбільше поважай матір — підпору твою.

Як бачимо, грамматика І. Ужевича своєю побудовою відрізняється від побудови сучасних грамматик. Головне, на що слід звернути увагу, — це синтаксис її відмінків, особливо з дієсловами, та різні інші конструкції, на які багата й сучасна українська мова. Цей факт в історії граматичних систем української мови має своєрідне значення, а грамматика І. Ужевича має коріння до дальших дослідів над граматичною системою української мови.

СЕРЕД КНИЖОК

У лютому 1971 р. вийшла у Варшаві польською мовою книжка Міхала Мінята "Wierność i klątwa" (Вірність і прокляття) — доля місії свв. Костянтина та Methodія. Автор на 280 сторінках дає образки з політичних взаємин епохи та умов, серед яких працювали свв. Брати, а в другій половині книжки говорить про поширення їх науки в Польщі та про ставлення до неї з боку німецького духовенства. Книжка спирається на наукові здобутки останніх десятиріч.

Початкові розділи присвячені відносинам між Римом та державою Франків у 8-у ст., становищу в Візантії, боротьбі партій, іконоборству, завзятим суперечкам між Сходом і Заходом (тоді поділу церков не було) про те, чи треба постити в суботу, чи в піст можна їсти сир й т. ін. (ст. 96).

У цей час німці, заслонюючись проповіддю католицтва, починають тиснути на слов'ян, передусім на Велику Моравію. Моравський князь Ростислав просить Царгород прислати св. Костянтина-Кирила, який уже вславився проповіддю християнства серед болгар та склав для них абетку — глаголицю. Просьба була прийнята, і св. Костянтин разом з братом Methodієм, у сані священників, поїхали до Моравії.

До тодішньої столиці Вел. Моравії — Велеграду — прибули Брати у 864 чи 865 р., проїхавши кіньми 1548 км. Однак німці не думали поступатись, тому після двох літ праці свв. Брати вирішили поїхати до Риму, у сфері впливів якого була Вел. Моравія, щоб там легалізувати свої становище, бо німці-католики рішуче противились богослуженню слов'янською мовою.

До Риму свв. Брати повезли з собою, крім перекладу богослужбових книг, мощі св. Климента, 4-го папи римського, які св. Костянтин-Кирило знайшов у Криму під час своєї подорожі до Хозар у 861 р. М. Мінят вагається, чи то були мощі св. Климента, папи римського, чи св. Климента Солунянина, замученого в подібний спосіб.

У Венеції свв. Брати одержали від папи Миколая I запрошення прибути до Риму, але коли наприкінці 867 р. наблизились до міста, папи вже не було живого. Його наступник Адріян II з процесією вийшов за місто зустріти мощі свого попередника. Розглянувши доручені йому слов'янські переклади богослужбових книг, посвятив їх та поклав на престолі у костелі Діви Марії (тепер Santa Maggiore). Учнів, яких свв. Брати мали з собою, з наказу папи висвячено на священників, і вони відправляли літургії слов'янською мовою у костелі свв. Петра і Павла та інших костелів.

Святий Костянтин, який був людиною слабого здоров'я, тяжко занедужав і, прийнявши перед смертю чернечий постриг з іменем Кирила, помер у Римі 14 лютого 869 р. Поховано його дуже урочисто, як ховають пап, у базиліці св. Климента.

Після смерті брата, св. Methodій, на просьбу князя Коцела, був призначений єпископом Сір-

міюму (Паннонія). З буллою папи Адріяна до князів Коцела й Ростислава св. Methodій вирушив із Риму, але по дорозі був арештований єпископом Зальцбургу, який мав претенсії до Паннонії. У в'язниці святого так тортували, що він готувався до смерті. Звільнили св. Methodія після трьох з половиною років, коли папа загрозив єп. Зальцбургу відлученням.

Паннонію тим часом зайняли німці, і св. Methodій повернувся до Моравії. Кн. Ростислав також помер, а його наступник Святополк, під впливом німців, звинуватив св. Methodія в єресі. Викликано після цього до Риму св. Methodія Іван VIII виправдав, і він повернувся до Моравії.

Як архієпископ св. Methodій мав двох помічників — єпископів, в тому й німця Віхінга, єп. Нітри (Словаччина). Віхінг зібрав навколо себе ворогів архієпископа, почав інтригувати, головню проти слов'янського богослуження. Дійшло до того, що св. Methodій відлучив Віхінга від церкви. Та сили св. Methodія підупадали й у квітні 885 року він помер, призначивши перед тим своїм наступником Горазда. Віхінг негайно подався до Риму, спалював св. Methodія та його працю, і папа Степан VI зняв з Віхінга відлучення та призначив наступником св. Methodія на місце Горазда, заодно й заборонивши літургію слов'янською мовою.

Не релігійні мотиви викликали заборону папою слов'янської літургії, а конкуренція Візантії та поступки на домагання німців. Причиною такої податливості була слабкість папства. У 9-10-у ст. протягом 100 літ змінилось 25 пап (стор. 200). Кожний із них шукав чиєсь підтримки і найчастіше знаходив її у німецьких князів, яким пізніше був послухний. Папський престіл довгий час був у руках жінки — Маврозії, яка хотіла зробити його спадковим та наказувала від імени папи Сергія VI. Внук Маврозії папа Іван XII, загрожений королем Італії Беренгаром, звернувся з просьбою про поміч до німецького короля Оттона I. Оттон розгромив Беренгарія і сам коронувався королем Італії, а папа надав йому титул римського імператора. Наслідком того папи були цілковито залежні від німців, аж нарешті папою став німець Брунон, який прийняв ім'я Григорія V. Такі обставини давали німцям волю у боротьбі з "слов'янським обрядом" (православними).

Великоморавський князь Моймір II пробував відновити слов'янське богослуження, і папа Іван IX виявив до нього прихильність, але розгром Великоморавської держави мадярами в 907 р. перешкодив тому.

Віхінг занапастив діло св. Methodія. Слов'янські богослуження були переслідувані. Горазд та учні свв. Братів розійшлись по інших слов'янських країнах, переважно пішли до Болгарії. Але слов'янське Богослуження, яке відповідало потребам народу, закорінилось і ще довго де-не-де зберігалось.

Поляків, як народу, в ті часи ще не було, були лише окремі племена. Відомості про них у джерелах дуже скупі, більше дає археологія, яка вия-

(Продовження на 27 стор.)

КЛИМ ТРОХИМЕНКО

Поздоровляємо маестра Кліма Трохименка з 75-літтям від дня його народження і з 30-літтям малярської творчості, подаємо коротку біографію і оцінку його мистецького дорібку від фахових критиків та відгуки на недавню виставку картин у Торонто, Канада. При цій нагоді бажаємо нашому довголітньому читачеві-передплатникові К. Трохименкові добрячого здоров'я і багато надхнення для дальшої творчої праці. **Редакція**

Клим Трохименко народився 1898 року в селі Пекарщина, на Волині. Він почав малювати на 45-му році життя, під час другої світової війни, хоч завжди цікавився мистецтвом, яке йому приносило велику душевну насолоду — спершу як збирачеві, а пізніше і як творцеві мистецтва. У Львові він нав'язав близькі взаємини з мистецькими колами і почав крок за кроком розвивати свій власний стиль малювання, який був уперше показаний в Німеччині. Емігрувавши до США, Трохименко осів у Філадельфії, де продовжував і удосконалював свою художню майстерність.

Сюжети його творів різні: портрети, краєвиди, мертва природа, дерева й квіти. У всіх він по-своєму оригінальний, здобуває у своїх і чужинецьких критиків прихильні рецензії у пресі. У своєму стилі Трохименко поєднує простоту форми з відважними мазками кисти і з розкішним багатством кольорів. Мистецькі критики визнали його талановитим кольористом.

Трохименко мав ряд виставок в Європі, в Америці і Канаді. Його картини знаходяться в бага-

тьох галеріях і в приватних збірках. Його праця була відзначена у репрезентативнім лексиконі "Ляйпцігер Земанс-Лексікон" мистців 20-го століття, що зробило його ім'я відомим у міжнародніх колах. Тепер Трохименко готує виставку в Парижі.

ПРО ТВОРЧИСТЬ К. ТРОХИМЕНКА

Від січня 1951 року, коли Клим Трохименко вперше почав приходити на лекції малярства, що відбувалися два рази на тиждень у Френдз Нейборгуд Гілд, до року 1968, коли ці лекції скінчилися, він був нашим найпрацьовитішим та дуже послідовним студентом. Він завжди приходив першим і відходив останнім, а в рідкісних випадках, коли він не приходив на лекцію, то ми знали, що він хворий.

Хоч я був викладачем, але не можу сказати, щоб я був учителем Трохименка. Від самого початку він знав, чого він хоче, та ніколи не міняв своїх поглядів. Протягом цих років він студіював моделі, поліпшив свій рисунок та різними способами зробив поступ в удосконаленні своєї техніки. Він інтелегентно цікавився працею інших студентів та творами старих і нових майстрів у музеях і галеріях. Однак він не наслідував нікого, ніколи не відступав від своєї особистої форми, яка створила такі сильні образи, що вони привернули до себе увагу знавця д-ра Альберта Барнса, який у 1951 р. купив його картину, що зображує групу шести дітей.

Поміж іншими покупцями образів Трохименка були: Кларенс Альтленд, д-р Люїс Бартлет та Франсіс Босфорт, які купували портрети, групи, мертва природа та квіти.

Сьогодні, очевидно, зацікавлення працями Трохименка помітне в багатьох галеріях Америки та закордоном.

Франсіс МекКарті

Директор Студії
Френдз Нейборгуд Гілд у Філадельфії

ВИСТАВКА МАЛЯРСТВА КЛИМА ТРОХИМЕНКА В ГАЛЕРІЇ "ФОКУС"

Від 20 лютого по 5 березня 1972 р. тривала в Торонто, в галерії "Фокус", індивідуальна виставка творів мистця Кліма Трохименка. Його виставка була розташована в новому приміщенні щойно відкритої галерії Ірини Шумської-Мороз.

Мистець виставив 78 картин різного жанру. Поряд із портретами і фігуральними композиціями висіли краєвиди та мертва природа.

Трохименко любується у багатій сюжетності, багато "оповідає", хоч засобами суцільно малярськими, головню кольором і формами, створеними контрастами кольорів і кольористичними, гармонійно пов'язаними сполуками. Лінію вживає рідко, тільки тоді, коли "мусить".

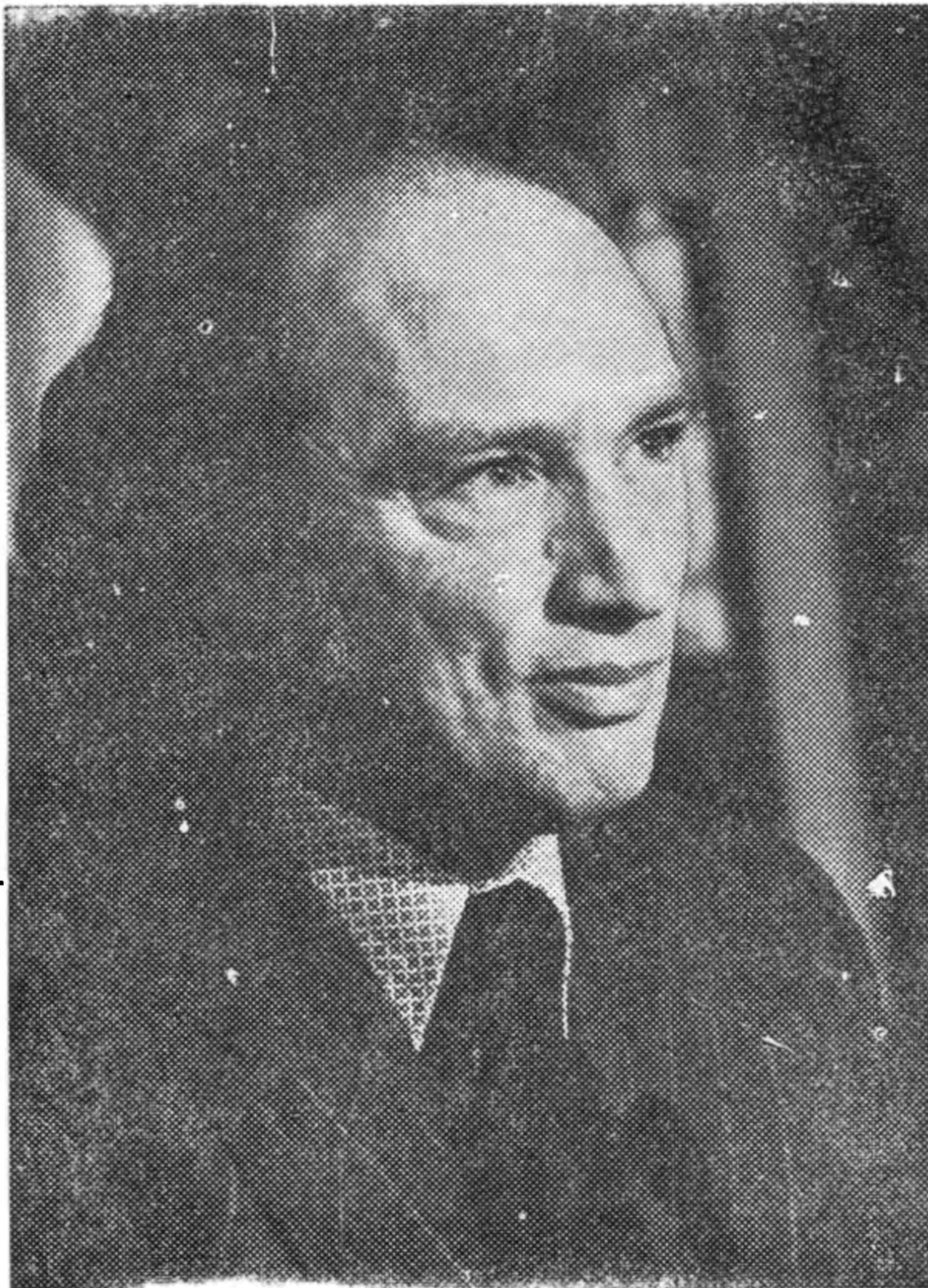
Про світ "розповідає", не копіюючи його, бо він не реаліст. Світ його не той, що ми всі його знає-

(Закінчення на 29 стор.)

До особливої уваги всіх канадців

ПОЛІТИКА
КАНАДСЬКОГО УРЯДУ
ЩОДО БАГАТОКУЛЬТУРНОСТІ

Вел. дост. П'єр Елліот Трудо

"...політика багатокультурності в рамках двомовності — це в основному свідомо підтримка свободи особистого вибору. Ми є свобідні, щоб бути собою. Але таке твердження не можна трактувати як припадок. Це треба активно й послідовно плекати. Якщо сво-

бода вибору якоїсь етнічної групи буде загрожена, тоді це стане загрозою для всіх. Тому політика цього Уряду йде на елімінацію такої небезпеки й на заповню збереження цієї свободи"

Вел. дост. П'єр Елліот Трудо, прем'єр-міністер
Палата Громад, 8 жовтня 1971

"...ми щиро вітаємо декларацію уряду про принцип зберігання та плекання багатьох культурних традицій, які існують в нашій країні... ми хочемо справедливості для всіх канадців та визнання культурної різноманітності нашої країни."

Дост. Роберт Л. Станфілд, лідер Опозиції.

Палата Громад, 8 жовтня 1971

"...з глибоким визнанням обох аспектів нашого канадського життя — офіційної двомовності і багатокультурності — моя партія сердечно підтримує принципи подані... прем'єр-міністром."

Давид Е. Лювіс, лідер Нової Демократичної партії.

Палата Громад, 8 жовтня 1971

"Я абсолютно переконаний, що загал канадців погоджується з поглядами, висловленими... прем'єр-міністром. Ми бажаємо, щоб Канада була найкращою країною для всіх людей в Канаді, для всіх етнічних груп в нашій країні."

Реал Каоетт, лідер Соціально-Кредитової Партії

Палата Громад, 8 жовтня 1971

Дост. С. Гайдаш іменованій міністром внутрішніх справ з відповідальністю за багатокультурність

27 листопада 1972 р. прем'єр-міністер, вел. дост. П'єр Елліот Трудо, подав до загального відома про номінацію д-ра Станлі Гайдаша, посла округи Торонто-Паркдейл, міністром внутрішніх справ з відповідальністю за багатокультурність. Д-р Гайдаш є добре ознайомлений з етнокультурними справами, а його парламентарна діяльність яскраво ілюструє його роботу для добра й прав культурних меншин і імігрантів.

Вперше вибраний послом в 1957 р., д-р Гайдаш був членом багатьох звичайних і спеціальних парламентарних комісій, як також брав участь у багатьох офіційних делегаціях, які представляли Канаду на міжнародних конференціях. Його праця в парламенті була багатостороння. Він два рази був іменованій парламентарним секретарем в Міністерстві народного здоров'я і суспільної служби. Він також був парламентарним секретарем для Міністра закордонних справ, Міністра індійських справ і розвитку Півночі, Міністра споживчих і корпоративних справ. Д-р Гайдаш плинно говорить англійською, французькою і польською мовами. Він здобув ступінь бакалавра та ліценціата філософії на Оттавському університеті, а медичні студії закінчив на Торонтонському університеті.

Як лікар, д-р Гайдаш поєднав своє медичне знання з парламентарним досвідом, щоб працювати над покращанням народного здоров'я та суспільної служби.

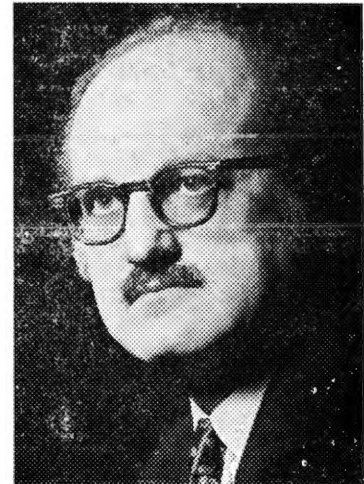
Він здобув велике визнання за свою роботу в справах етнічних спільнот, включно з вибранням його почесним членом Організації етнічної преси.

Урядова багатокультурна політика має за завдання плекати толерантність, респект і взаємне визнання між людьми різного культурного відхилю. Ця політика відкидає однорідність як бажану соціальну ціль, тому що це призведе до нетолерантності і обмеженості.

Тепер різні народи щораз більше нав'язують близькі контакти одні з одними і, якщо світ хоче оминути багато ганебних помилок минулого, люди мусять навчитися і заохочувати другий шукати за тим, що є добре, унікальне й варте збереження.

Канадський Уряд вважає, що найкращим місцем починати політику взаємного респекту і розуміння є саме Канада, так щоб люди всюди могли побачити, що Канада заохочує прикладом, а не повчанням.

Як Міністер внутрішніх справ з відповідальністю за багатокультурність, д-р Гайдаш уже започаткував цілий ряд програм, які

мають за завданням глибше втягнути всі етнокультурні групи у головну течію канадського життя.

Безперечно, що найбільш популярним серед етнокультурних груп є фінансові дотації "Гректи", які дають можливість цим групам виконувати намічені плани при допомозі свого членства. Деякі дотації, які призначено в рамках урядової політики багатокультурності, подані у спеціальному додатку. Нові програми будуть опрацьовуватися, а існуючі будуть поширені, якщо вони матимуть успіх чи зацікавлення загалом.

Королівська Комісія

в справах двомовності і двокультурності

В 1963 р., коли наближалось сторіччя канадської конфедерації, Федеральний Уряд покликав до життя Королівську Комісію в справах двомовності і двокультурності із спеціальним завданням дослідження нових шляхів для досягнення більшої канадської єдності. Від часу, коли опубліковано сьогодні вже відомий Звіт Королівської Комісії, Канадський Уряд затвердив Закон про офіційні мови, провів у життя інші важливі законодавства та присвятив особливу увагу, поданим у IV-му томі Звіту, рекомендаціям, які безпосередньо стосуються великої багатоетнічної спадщини Канади.

МЕТА ПОЛІТИКИ КАНАДСЬКОГО УРЯДУ ЩОДО БАГАТОКУЛЬТУРНОСТІ

Нижче подаємо витяги з канадської урядової політики важливого значення та інтересу для всіх канадців, яку предložив вел. дост. П'єр Елліот Трудо, прем'єр-міністер Канади

"Федеральний Уряд акцептує і підтримує рекомендації щодо багатоетнічності у такому дусі, як це започатковано у Звіті. Він уважає, що канадський народ уже давно повинен був ближче познайомитися з багатими традиціями різних культур, які ми маємо в Канаді. Наші громадяни прибули сюди майже з кожної країни світу й принесли з собою всі великі світові релігії та мови. Ця культурна різnorodність збагачує усіх канадців різними надбаннями цілого людства. Уряд уважає, що цю спадщину треба цінити й думає, що Канада стратила б багато, якщо б ми застосували методи асиміляції, примушуючи наших громадян занедбувати та забувати культури, які вони привезли з собою до нашої країни.

Федеральний Уряд сподівається, що кожна провінція в Канаді також позитивно поставиться до цих багатоетнічних рекомендацій. Кожний прем'єр провінції отримав від прем'єр-міністра листа, в якому з'ясовано федеральну політику та запрошено до співпраці у цих справах.

...Центральною точкою урядової філософії є переконання, що, внаслідок розвитку промислової технології та масових засобів комунікації і урбанізації, культурна різnorodність зникає швидкими темпами по цілому світі. Тепер багато уваги присвячується на денатуралізацію та деперсоніфікацію людини в масовому суспільстві, через масово поширювану культуру, засо-

би розваги та щораз більше зростаючі великі безособові інституції.

Основною потребою людини є почуття приналежності. Багато сучасних соціальних розрухів розвивається серед людей різного віку тому, що цих потреб ніхто не задовольняє. Етнічні групи не тільки задовольняють почуття приналежності, але вони стали важливим чинником у розвитку канадського суспільства. Живучі етнічні групи можуть виплекати в канадця другого, третього й наступних поколінь почуття пов'язаності з традиціями й надбаннями людства різних частин світу в окремих добах часу.

...Етнічні лояльності не мусять і звичайно не перешкоджають ширшим почуттям лояльності до суспільства й країни. Канадська ідентичність не буде підкопана багатокультурністю. Навряд, Уряд щиро вірить, що культурний плюралізм є суттєвою основою канадської ідентичності.

Кожна етнічна група має право на зберігання й розвиток своєї власної культури й цінностей в загально канадському контексті. Ми можемо в нашій країні мати дві офіційні мови, але ми не маємо двох офіційних культур. Політика багатокультурності мусить стати політикою усіх канадців.

Закон про офіційні мови визнає англійську й французьку

мови за офіційні мови, які мають вживатися у всіх парламентарних та урядових інституціях Канади. Але цей Закон не противорічить ролі всіх інших мов, як знаряддю багатьох інших канадських культур. Знову, визнання культурних цінностей інших мов не сміє послабити позицій офіційних мов у Канаді. Ми будемо підтримувати заходи плекання і вживання їх всіма громадянами в Канаді.

1. Канадський Уряд буде підтримувати всі культури Канади й буде старатися, якщо на це дозволять ресурси, розвивати ті культурні групи, які виявлятимуть гін до розвитку та будуть корисними для Канади, а при цьому ясним буде, що вони такої підтримки потребуватимуть. Урядова допомога мусить опиратися на базі підтримки самодіяльності.

2. Уряд Канади допомагатиме членам усіх культурних груп поборювати культурні перепони, щоб тим довести до повної їх партиципації в канадському суспільстві.

Закон може й буде охороняти одиниці від відвертої дискримінації. Але сенсу не-приналежності чи почуття меншевартості не усунеться самим законодавством. Опрацьовані програми мають за завдання плекати самовпевненість кожної індивідуальної культурної ідентичності, щоб кожна з них віднайшла своє належне місце в канадському житті. Історії, фільми та музей-

ні виставки допоможуть в досягненні цієї мети.

3. Уряд буде підтримувати творчі зустрічі та обмін, якщо вони будуть проводитися в інтересі національної єдності, між усіма канадськими культурними групами.

Уряд буде підтримувати багатокультурні осередки, спе-

ціальні проекти етнічних груп і вияв у ділянках різного роду мистецтва, як також культурну виміну. Проте Уряд ясно підкреслив, що він не думає допомагати поодиноким групам відірвати себе від решти суспільства. Заплановані міри будуть підтримувати культурні групи на те, щоб вони ділилися свої-

ми надбаннями з іншими канадцами та з іншими країнами, щоб в той спосіб виявляли нашу культурну різноманітність.

4. Уряд далі допомагатиме імігрантам вивчити щонайменше одну канадську офіційну мову, щоб вони могли стати повноцінними членами канадського суспільства."

Інші аспекти багатокультурності

1. Допомога в навчанні мов для імігрантів
2. Попирання дальшого розвитку драматичного й зорового мистецтва
3. Заохота брати участь у нарадах і семінарах для дискусій над багатокультурністю
4. Заклик до всіх урядів і державних установ старатися допомогти етнокультурним організаціям.

ПО ДОКЛАДНІШІ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ПРОГРАМ БАГАТОКУЛЬТУРНОСТІ

EDMONTON, Alberta
Room 428, Sir Alexander
McKenzie Bldg., 9828-104 Ave.
Telephone: (403) 425-6730

HALIFAX, Nova Scotia
6th Floor, Ralston Bldg.
1557 Hollis
Telephone: (902) 426-2118

HAMILTON, Ontario
150 Main W., Suite 504
Telephone: (416) 523-2355

LONDON, Ontario
395 Dundas Street
Postian Bldg., 2nd Floor
Telephone: (409) 679-4335

MONCTON, New Brunswick
1222 Main St., 4th Floor
Terminal Plaza Bldg.
Telephone: (506) 858-2028

MONTREAL, Quebec
Piece 2101
1080 cote du Beaver Hall
Telephone: (514) 283-5689

NORANDA, Quebec
243 rue Murdock
C.P. 395, piece 3
Telephone: (819) 762-4512

OTTAWA, Ontario
130 Slater, piece 1129
Telephone (613) 996-5977

STE-FOY, Quebec
1141 Route de l'Eglise
5e etage
Telephone (418) 694-3831

REGINA, Saskatchewan
10th Floor, 1867 Hamilton
Telephone: (306) 525-6155

SHERBROOKE, Quebec
Piece 500, Ed. Royal Trust
25 rue Wellington nord
Telephone: (819) 565-4772

ST. JOHN'S, Newfoundland
Sir Humphrey Gilbert Bldg.
6th Floor, P.O. Box 5368
Duckworth Street
Telephone: (709) 722-6181

SUDBURY, Ontario
Room 346, 19 Lisgar S.
Telephone: (705) 673-1121

THUNDER BAY, Ontario
Room 213, Federal Bldg.
33 Court S., P.O. Box P
Telephone: (807) 345-1451

TORONTO, Ontario
55 St. Clair Ave. E.
Room 313
Telephone: (416) 966-6554

TROIS-RIVIERES, Quebec
Piece 205 A, 550 Bonaventure
C.P. 335
Telephone: (819) 375-4846

VANCOUVER, British Columbia
Suite 201, 1271 Howe St.
Telephone: (604) 544-3753

WINNIPEG, Manitoba
401 Federal Bldg.
269 Main Street
Telephone: (204) 985-3601

Інші аспекти канадської урядової фінансової допомоги для утримання і закріплення політики багатокультурності

Дост. Станлі Гайдаш, Міністер внутрішніх справ з відповідальністю за багатокультурність постійно відбуває наради з етно-культурними товариствами з цілої Канади. Члени делегації Української Канадської федерації професіоналістів і підприємців на нарадах з міністром в Оттаві, в лютому 1973 р. (Від ліва до права) Святослав Фроляк, КР, Торонто, проф. Володимир С. Тарнопольський, Йоркський університет, Торонто, Андрій Григорович та проф. М. Р. Лупуль Албертський університет, Едмонтон.

Національна Рада Фільмів

У минулому багато фільмів накручених Радою, які не були в англійській чи французькій мовах, популяризовано закордоном. Тепер ці фільми будуть висвітлюватися в Канаді. Рада звернулася до етнічних груп, щоб вони подали, які роди фільмів вони бажають мати в мові їхніх батьків. Рада також збільшила продукцію фільмів інформативного характеру про канадців, а тепер накручуються фільми про вклад і проблеми різних етнічних груп в англійській і французькій мовах.

Національний музей людини

Національний Музей Людини це:

1. Закуп історичних пам'яток, які віддзеркалюють канадську етнічну зрізничкованість.
2. Досліди народного мистецтва і музики різних етнічних спільнот в Канаді.
3. Оснування окремого відділу музею та ведення освітньої роботи для інформування широких мас народу.

Як ця програма координована

Створено Міжагенційний Координаційний Комітет, який буде координувати діяльність різних міністерств і федеральних культурних агенцій. Він буде постійно слідкувати за політикою і програмами федерального уряду і в цей спосіб забезпечить вісне віддзеркалення етнічних груп в нашому суспільстві.

Фінансування багатокультурних осередків

Осередок багатокультурності — це місце, де люди різного культурного походження можуть зустрічатися одні з одними та обмінюватися цінностями своєї спадщини. Багатокультурні осередки стануть місцем для різних координованих імпрез, як от: театру, мистецтва й народного мистецтва, інформації, дискусійних гуртків, навчання музики й танців, виставок та тозариських зустрічей.

З цієї допомоги можуть користати групи, які намагаються організувати осередок багатокультурності, який обслуговуватиме більшість етнічних груп в даній місцевості. Таким групам дається допомога на провірення доцільності задуму, виготовлення плянів та евентуально на саму діяльність даного осередку.

Громадські архіви

Тому що історія іміграції та культурних груп є так тісно пов'язана з історією Канади, Громадські архіви збирають рекорди й видання різних етнічних організацій та товариств. Ці рекорди — це важливі документи для історії Канади.

Канадська Консультативна Рада в справах багатокультурності

Ця Рада буде складатися з іменованих членів, які, хоч будуть відбувати службу згідно з своїми особистими обов'язками, матимуть зв'язки із своїми спільнотами та будуть поінформовані про етно-культурні організації і їхні проблеми.

Ця Рада буде діяти в національній та регіональній площинах і буде відбувати засідання бодай один раз в році в Оттаві.

Національна Бібліотека

Число книжок у громадських бібліотеках, які написані неофіційними мовами, є багато нижче попиту на них. Тепер в Національній бібліотеці засновано осередок багатокультурних мов і літератур. Цей осередок буде постачати до місцевих бібліотек книжки написані в мовах інших гід англійської і французької.

Мова і культура

Програма дослідження культурного розвитку має за завдання зібрати так потрібні дані про докладне відношення мови до культурного розвитку та засягати значення затримання мови для окремих етнічних груп. Будуть досліджені освітні установи, мовні програми, преса, радіо й телебачення, щоб встановити, яку потенційну роль вони можуть відіграти в затриманні мови та процесі розвитку культури. Канадська комісія Радіо-Телебачення також проведе дослідди, щоб встановити, в який спосіб вона може допомогти в досягненні цієї мети.

Студії мають загальне завдання зібрати фактичний матеріал, на якому Уряд зможе базувати свою політику щодо неофіційних мов. Звіт прийде цього року.

Підручники

Королівська Комісія ствердила, що відчувається брак підручників для навчання неофіційних мов. В дискусіях з провінціями виявилось, що також відчувається брак засобів навчання третьої мови. Цього року признано кілька фінансових допомог на видання підручників для шістьох культурних груп.

Заплановано поширити цю програму й евентуально включити її до загальної програми допомоги підтримки неофіційних мов.

Етнічна преса

Тепер проводяться студії над етнічною пресою. Загально відомо, що вона відіграє важливу роль в інформуванні старших людей та імігрантів, як також допомагає втримувати при житті багатокультурність Канади. Ці студії стануть головною базою для встановлення урядової політики щодо етнічної преси.

Етнічні історії

Відділ Громадянства в Міністерстві внутрішніх справ замовить написання історії приблизно 20-ох етнічних груп в Канаді. Вони будуть опрацьовані докладно й по-науковому, із спеціальним описом історичного підложжя, культури, вкладу та проблем цих груп. Ця програма є доказом позитивного й вартісного визнання багатокультурності в Канаді. Уже замовлено 17 історій, а решту замовиться незабаром. Після наукового опрацювання та видання цих історій, приступиться до підготовки популярних видань для загального ржитку.

Етнічні студії в Канаді

Сьогодні існує потреба студій багатоетнічного суспільства Канади. Відділ Громадянства гаче закінчив детальні студії проблем, пов'язаних з досвідом, видаванням і навчанням в галузі канадських етнічних студій.

Проведені в життя рекомендації дадуть розв'язку на деякі проблеми, як от: брак координації дослідів, брак друкованого матеріалу, брак курсів, що стосувалися б до канадської етнічної різноманітності, у кожній галузі освітньої системи.

Канадський Уряд
проводить в життя свою філософію багатокультурності
від побережжя до побережжя Канади

Деякі дотації вже подано до відома широкому загалові різних канадських
етнокультурних груп

Приморські Провінції

To The Daughters of Mary
Lebanese-Syrian Society, Sydney, N.S.

To The Cape Breton Industrial Area
Multicultural Organization

Cape Breton's Cultural Diversity

Sydney, Nova Scotia—Gaelic Society
Receives Federal Grant

To The Black Historical and Dramatic
Club of Moncton, N.B.

New Denmark, New Brunswick —
Danish Canadians Celebrate
Centennial

Квебек

Imaginative Program Encourages
Friendship between Canadians and
Immigrants

Young People to Learn Polish and
French Canadian Folk Dancing and
Music

Club Portugal de Montreal Provides
Instruction in Portuguese Folklore

Course in Armenian History,
Literature and Culture

Estonian Cultural Program Gets
a Boost

Sephardic Jewish Organization
Receives Multiculturalism Grant

Roumanian Musical Spectacle

Ukrainian Art Exhibit

To The Canada Korea Cultural
Foundation, Montreal

To "La Fraternite Canadienne de
Quebec Inc.", Quebec City

To The Union Church of Montreal

To "Arc-en-Ciel" of Sherbrooke

To "Le Centre Social d'Aide aux
Immigrants", Montreal

To The "Centro-Italo-Canades
Giovanni Caboto", Montreal

Culture and History of Crete Comes
Alive for Montreal Youngsters

Greek Folk Dance Instruction for
Children and Adults

Music, Songs and Dances of Italy

To The Szechenyi Society Inc. of
Montreal

To The B'Nai Brith Women's Council
of Montreal

To U.N.I.F.Y Canada Committee
(Understanding National Identity
among Franco-Ukrainian Youth)

Онтаріо

Ukrainian-Canadian Folk Songs to be
Published

Polish Student Theatre, Arabeska,
Receives Grant

Festival Can-Uk (A Canadian
Ukrainian Dance Festival)

Maltese 50th Anniversary Festival

Y.W.C.A. Program for Immigrants

Korean Cultural Festival

Greenfield International Folk
Festival

University of Ottawa Slavic Club
Plans Film Week and Slavic Art
Exhibition

Help for Moroccan Jewish
Immigrants

Assistance for Greek Newcomers to
Canada

To "Internats" of Hamilton, Ontario

To The Estonian Central Archives in
Canada, Toronto

To The Polish-Canadian Research
Institute, Toronto

To The Canadian Estonian Historical
Commission, Toronto

To The Santa Cecilia Chorus, Toronto

To The Indo-Trinidad Cultural
Society of Canada, Toronto

To The Inter-Agency Council for
Services to Immigrants and Migrants,
Toronto

To The India-Canada Association of
Ottawa

To The Croatian Peasant Society,
Toronto Branch

To a Chinese Instrumental Music
Group of the University of Toronto

To The Canadian Polish Congress,
Kitchener

To The Canadian Black Studies
Resources Centre, University of
Western Ontario, London, Ontario

To The Native Resource Centre of
the Cross-Cultural Centre at the
University of Western Ontario,
London

To The International Services of
London, Inc., London

To The Latvian Relief Society of
Canada, Toronto

To The Polish Alliance of Canada,
Branch 20, Windsor, Ontario

Манітоба

Ukrainian-Canadian Committee to
Translate Ukrainian Folklore

To The Jewish Historical Society of
Western Canada, Winnipeg

To The Portuguese Association of
Manitoba in Winnipeg

Саскачеван

Folk Arts Council Sponsoring Folk Art Workshop

Educational Program on Multiculturalism organized by the Ukrainian Self-Reliance League of Canada

Альберта

Edmonton's Hungarian Dance Bouquet to Go on Tour

Ukrainian C.W.L. of Edmonton to Offer Courses in Ukrainian Folk Art and Handicraft

To The Filipino Canadian Society of Southern Alberta, Calgary

To The Danish Canadian Club of Central Alberta, Red River, Alta.

To The United Roumanian Fraternal Community of Freedom, Edmonton

To The Szechenyi Society In. (Hungarian Educational Committee)

Бритійська Колумбія

Japanese Music Group to Travel Province

Doukhobor Cultural Research

To The Chinese Canadian Citizens Association of Vancouver

To The Russian Community Centre of Vancouver

Latvian Song Festival of British Columbia Receives Grant

East Indian Culture to be Promoted

Hungarian Folk Dance Group to Participate in 1973 Valley Festivals

MINISTER OF STATE

MINISTRE D'ÉTAT

27 листопада 1972 р. прем'єр-міністр, вел. дост. П'єр Елліотт Трудо запропонував мені стати членом його кабінету як міністер внутрішніх справ з відповідальністю за впровадження в життя і підтримання політики Канадського Уряду щодо багатокультурності.

Це для мене велика честь, бо ця пропозиція дала мені унікальну нагоду зосередити мою працю на створення в Канаді таких умов, у яких кожний з нас буде вільно почуватися канадцем, не потребуючи вирікатися своєї ідентичності як члена окремої культурної групи.

Ми, в Уряді Канади, переконані, що допомога і підтримка етнічних культур причиниться до збереження людського суспільства. Багатокультурність репрезентує, як це сказав прем'єр-міністр, "тріумф розсудку над пристрастями".

Я буду вітати поради й сугестії щодо нашої політики й програм. Якщо ви маєте якусь сугестію, яку варто розглянути й взяти до уваги в урядовій багатокультурній діяльності, прошу написати до мене. Я буду цінити й шанувати ваші погляди, які ви висловіте.

Станлей Гайдаш

Міністер внутрішніх справ

з відповідальністю за багатокультурність

ДОДАТКОВІ ПРИМІРНИКИ

Додаткові примірники цієї спеціальної секції п. з. "Політика Канадського уряду щодо багатокультурності" можна одержати на письмове замовлення від Міністра внутрішніх справ з відповідальністю за багатокультурність, 130 Slater Street, Ottawa, Ontario

Minister of State
Responsible for
Multiculturalism

До ювілею А. Юриняка

Подаємо трохи припізнене ювілейне поздравлення Анатолеві Юринякові від його детройтського шанувальника й друга В. Т. Несторовича. — РЕД.

Вельмишановний Колего,

Дорогий Ювіляте!

Хоч я сам — противник ювілеїв, а прилюдних і поготів, однак почувши, що Вас громадяни рішили привітати публічно з нагоди Вашого 70-річчя від народження і 50-ліття літературної праці, то й я рішив відгукнутись. Бо привітати Вас, як колегу пера, співпрацівника колись в управі нашого Літературно-Мистецького клубу, співредактора "Української газети" в Детройті і літературознавця та просто мого друга — це робить мені справжню приємність.

Пригадую, як у 1952 р., 11 травня, заснували ми Літер.-мистецький клуб і Ви попали в заступники голови, а я за звичкою — в "пресового". І ми тоді поринули в думках-пляхах, вважаючи, що після гарячого літа почнеться наша "гаряча робота" над притяганням "божого люду" в Детройті до культури. І дійсно — робили ми все, що могли: музикально-вокальні вечори, літературні виступи різних жанрів, критичні доповіді, ба навіть вечорниці з літературними відзначеннями і власною газеткою. Запрошували ми мистців і письменників з інших міст, робили "живі газети", вставляли, бувало, в програму доповідей контрверсійні теми, що діяли на публіку, яка заповнювала нам залю по вінця, дарма що це могло призвести до драматичного кінця. Це були, для прикладу, й такі теми, як "Засуджувати чи реабілітувати письменників у радянській Україні", а вслід за тим три доповіді трьох доповідачів протягом квітня-травня 1953 р., де Ви, шановний Ювіляте, першим прийшли до слова. Але справді небезпечно стало, коли зударилась два інші доповідачі — Карпенко-Криниця і Ол. Зозуля. І тоді, коли Ви поставили руба питання Зозулі, чому топтати Малишка, а вирізнявати Яновського, коли обидва вони орденосці і члени партії? Тоді розрідилась атмосфера, і всі дискусанти були тієї думки, що не час іще на вирок: колись бо це зроблять, колись у майбутнім. До таких же тем належали: про Миколу Куліша (доповідач проф. Бжеський), літературний суд над "Вогненным колом" Багряного. Ви тоді, Колего, взяли на себе ролю критика чи прокурора.

Коли в 1954 році Ви виїхали з Детройту, ми за Вами жалували, бо ми Вас потребували. Але Ви в 1955 році затужили за нашим містом (признайтесь — і за нами) та прибули "з поворотом" до Детройту. Ви були тоді на вечорі Є. Маланюка, а потім написали до "Свободи" рецензію, видали п'єсу на 5 дій "На далеких шляхах" (на яку я дав рецензію в "Свободі") і великий том "Літе-

ратурний твір і його автор". Знавши Вас, Друже, як критика і поета та журналіста, відтепер я мав право вважати Вас ще й драматургом та літературознавцем, а коли Ви в році 1956 зачитали в Літ.-мист. клубі новелю "Кінець падишаха", — то ще й новелістом. Коротко: Ви були цінним і активним членом клубу, шановний Ювіляте, і коли він пізніше підупав, то це було вже після Вашого виїзду з Детройту.

Та ось Ви знову повернулись до Детройту і взялися за щось інше — за редагування "Української газети", що її видавала місцева друкарня. Це було в грудні 1958 р., а в наступному році Ви воліли створити редакційну колегію, себто притягнути мене до спілки. І приємно мені заявити, що ми по-дружньому разом працювали. Але Вас поманила знову мандрівка в 61 році, і Ви лишили весь тягар редакційний на мене. Поїхали в світа — чи не в Каліфорнію...

Мені було приємно, що Ви, дорогий Друже-Ювіляте, мали змогу прочитати "Серця і Буревії" (себто мою одну книгу) ще в манускрипті, і дали їй дуже позитивну оцінку. Корисна була Ваша велика рецензія в "Свободі", мабуть, перша з численних відгуків критики пізніше. Книжка, мабуть, подобалась громадянству, бо швидко розкупило її, а Український літературний фонд ім. І. Франка на другому конкурсі своєму відзначив мою книжку, видавши грошеву нагороду.

Отож, мій Друже, — з нагоди Вашого подвійного Ювілею бажаю Вам від щирого серця ще довго прожити й творити та збагачувати українську літературу в усіх жанрах, що ними обдарував Вас Всевишній. Бажаю Вам ділитись з українськими земляками в Лос Анджелосі багатством Вашого знання, в чому Вам Ваше громадське наставлення буде помічним. *Многих літ Вам у здоров'ї пожити!*

Ваш

Володимир Т. Несторович

Найважче в музичній науці

Коли відомого піаніста Артура Рубінштейна запитали, що було для нього найважчим, коли він учився гри на роялі, той відповів:

— Платити гроші за науку.

Авторитетне дослідження

У наслідок недавно відбутого соціологічного дослідження встановлено, що 50 відсотків із числа осіб, що були одружені, — чоловіки.

Зареагувала вірністю на вірність

Начальник секретарці:

— Коли ви подзвонили моїй дружині і сказали, що я лишусь допізна на роботі, — як вона зареагувала?

— Вона спитала: "Чи можу я твердо на це розраховувати?"

СОНЦЕ: БІОГРАФІЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО ЕНЕРГІЇ

Нічого нема для людини важливішого у всесвіті за Сонце—гігантську кулю розпечених газів, без якої неможливе життя на Землі.

Однак ще сто років тому людство майже нічого не знало ні про те, звідки це небесне світило взялося і поки буде воно жити, ані про ті процеси, що відбуваються на ньому і завдяки яким воно є потужним джерелом теплової енергії.

Наука має вже величезну кількість інформації про Сонце, ґрунтовно вивчена вже його біографія, працює далі наука над тим, як можна б було використати соняшну енергію для практичних потреб.

Сонце — відносно молода зірка в нашій галактиці, у т. зв. Чумацькому шляху. Воно народилось близько п'яти мільярдів років тому з хмари газу, подібного до того, який і тепер мандрує хмарами між зірками нашої галактики, якій дають 10 мільярдів років.

Діаметр Сонця — 864,000 миль, знаходиться воно на віддалі близько 93 мільйонів миль від нас, вважається за зірку середнього розміру і середнього віку, яка має в собі в один мільйон більше матерії, ніж Земля.

Наукові досліді досягають тільки тієї глибини, де кінчається соняшна подвійна атмосфера (зовнішня корона і внутрішня хромосфера), отже тільки соняшної поверхні, фотосфери, бо тільки з цих двох зон доходить до нас соняшна енергія в формі світла або невидних радіацій, які можна досліджувати науковими приладами.

А вже густину, температуру й складники газів у глибині Сонця визначено математично, як і досліджено ядерні процеси, в наслідок яких ці гази палають.

Ядро Сонця є початком і центром випромінювання Соняшної енергії. В ньому атоми водню сполучаються в атоми гелію при температурі до 25 мільйонів ступнів (за Фаренгайтом), виділяючи енергію в формі потужного гамма-проміння. Якби це проміння без змін досягло поверхні Сонця, воно було б смертельними радіаціями для всієї Соняшної системи, але, проходячи крізь товсті шари стиснених газів, це потужне проміння, зударяючись багато разів з атомами цих газів, переходить у слабкіші форми радіацій, ніж початкові, стаючи менше шкідливими або зовсім нешкідливими. Температура поверхні Сонця дорівнює приблизно 10.000° Ф, тому молекули лише деяких речовин можуть утримуватись у ній цілими деякий час. Навіть атоми перебувають у такому збуреному стані, що більшість їх стає йонізована, цебто втрачає один або й кілька електронів. Ці електрони вільно рухаються, утворюючи електричні вітри і шторми, наслідком чого на поверхні Сонця постає багато магнетних ви-

хрів, більші з яких це т. зв. соняшні плями на ясно білій оболонці Сонця. Багато соняшних плям з'являється циклічно — раз на 11 років, і вони, як припускають, впливають на нашу погоду, магнетні поля, радіо та інше. Нова галузь фізики — магнетогідродинаміка — подає теорію соняшних плям, при чому таку ускладнену, що коротко викласти її неможливо.

Астрономи також мають теорію майбутньої еволюції Сонця.

Якби Сонце витратило свої запаси водню так, як воно витрачає тепер, воно б палало ще 50 мільярдів років, або довше, але процеси в ньому відбуваються так, що його температура зростає, а тому будуть виникати ще складніші ядерні реакції і зникання водню прискоряться. А це означає, що за яких 5 мільярдів років об'єм Сонця почне збільшуватись до розмірів зірок т. зв. Червоних Гігантів, і хоч температура на його поверхні зменшиться, воно випромінюватиме набагато більше енергії, ніж тепер, бо ж його поверхня стане набагато більшою. Температура Землі тоді дійде до 1000° Ф, океани википлять, свинець розтопиться, і умови для життя стануть абсолютно неможливими. Такий стан триватиме близько двох більйонів років, а потім Сонце почне зменшуватись аж до розмірів Білих Карликів, після чого стане зовсім холодним. Процес останньої стадії завмирання потриває до 50 мільйонів років. Мертве Сонце буде чорним тілом з температурою навколишнього простору.

Звідки про це все знають? Дуже просто: учені вивчають інші зірки і бачать, що з ними стається.

На наше щастя, Сонце в теперішній стадії — це ще ідеальний добродієць у нашому космічному просторі: джерело теплової і світлової енергії, без якої неможливе життя на Землі, збудник (регулятор) головних рухів плянет, комет і астероїдів соняшної системи, наймасивніший і абсолютно відмінний від холодних і твердих плянет та інших тіл, які обертаються навколо нього.

Багато вчених вважають, що людство ще дуже мало використовує це величезне джерело енергії, і вони працюють над тим, як ця енергія може бути використана.

Ще 1881 року французький фізик Д'Арсонваль передбачав, що людина колись буде видобувати теплову енергію з океану, а не ритись у Землі, шукаючи вугілля. Він зауважив, що можна сконструювати таку теплову машину, яка оперуватиме в тропічних океанах між нагрітим від Сонця верхнім шаром води і глибоким холодним. Така соняшно-океанська енергія, генерована цією тепловою машиною, не забруднює середовища, а тому може бути дуже корисною в наш час. Щоб передбачення французького вченого здійснилося,

соняшно-океанська енергія мусить відповідати сучасним вимогам.

Кларенс Зенер, професор Карнегі-Меллон університету, вважає, що соняшно-океанська енергія з погляду економії може мати перевагу над атомовою енергією та що атомні реактори, що їх будує Комісія атомової енергії, стануть застарілими ще перед тим, як їх побудують.

Експлуатація соняшно-океанської енергії, заявляє проф. Зенер, впливатиме на середовище — знижуватиме температуру в верхніх шарах океану, де стоять теплові споруди. Наслідком цього знизиться температура атмосфери тропіків. Але раз океан діставатиме ту саму кількість тепла від Сонця, то під дією тих машин тепло переходитиме в глибші шари. А тому що охолоджені зовнішні шари менше випаровуватимуться і менше випромінюватимуть теплової енергії, в океані буде збережено більше соняшного тепла. Це тепло перейде конвекційними потоками поза тропічні зони, і океан в холодніших зонах стане трохи теплішим. Кліматологи вітатимуть такий перехід тепла від тропіків до поміркованіших зон, бо є побоювання, що сучасний міжльодовиковий період раптово закінчиться й настане значне похолодіння протягом наступних 100 років. Уже було багато спроб вживати соняшну енергію як джерело тепла для різних теплових машин чи інших систем, де тепла енергія перетворювалась в інші види енергії, але всі ці спроби доводили їх економічну невигоду.

Нині високорозвинені індустріальні країни дуже залежать від швидкого й безперебійного постачання різних видів енергії.

Професор фізики з Тексаського університету Кук заявляє, що коли будемо й далі вживати енергію так, як досі, то запаси нафти вичерпаються за 50-75 р., а вугілля за 300 років.

Отже роздуми над новими способами добування енергії будуть продовжуватись, а чи соняшно-океанська енергія дійсно стане поважним джерелом постачання енергії, покаже вже й недалеке майбутнє.

У КОГО ТЕЧЕ БЛАКИТНА КРОВ?

У теплокровних тварин і в людини в артеріях тече кров яскравочервоного кольору, а в венах — темночервона (венозна). Це залежить від зміни кольору гемоглобіну — речовини, яка активно засвоює і віддає кисень. В артеріальній крові гемоглобін багатий на кисень, а в вензній гемоглобін майже не має кисню, бо він віддав його різним органам і тканинам тіла.

У крові деяких молюсків, а також у деяких ракоподібних істот — замість гемоглобіну, який має в собі залізо, є гемоціанін, до складу якого входить мідь. І ось ці істоти мають артеріальну кров яскравосинього кольору, а вензну — світлоблакитного. Ще інші істоти мають безбарвну кров.

ВІСТІ ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ВІННІПЕГУ

Авторський вечір Василя Софронова-Левицького. Користаючись із присутності Василя Софронова-Левицького на конференції, присвяченій розвитку української культури в Канаді і відбутої в половині грудня м.р. в Вінніпегу, Осередок Української Культури й Освіти влаштував йому авторський вечір. На вечір прийшло понад 60 осіб.

Письменник-новеліста представила Зоряна Гайворон. Із творчістю письменника познайомила присутніх Софія Качор. Автор прочитав свої "Міні-мислі", які приймали слухача гостротою та блискучістю думки; новелю із збірки "Липнева отрута" та скеч-комедію, що заставляла слухача сердечним сміятися з себе — з ситуацій дуже характерних наших сьогоднішніх.

І. С. Мухин, дякуючи В. Левицькому, підкреслив актуальність його писань, зокрема сатири, що нагадує лік, який хоч і гіркий, але лікує, — лік, який нам дуже потрібний, але на який ми вкрай збідніли.

Доповідь Оксани Соловей. У кінці грудня мин. р. у Вінніпегу гостювала Оксана Соловей з Міннеаполісу і виступала в Осередку з доповіддю на тему "Український традиційний хліб", ілюструвала з діапозитивів зразки українського обрядового печива: дивень, лежень, борона, калачі, паски-хліби, великодні паски, різні короваї, шишки тощо.

Репродукції з цих діапозитивів та відповідний коментар до них тепер має від О. Соловей Осередок, отже зацікавлені організації можуть позичити і висвітлювати цю по-мистецькому виконану серію зразків напіззабутих традицій, глибоко закорінених саме в печиві хлібів на різні свята та okazії.

О. Соловей виступала ще й з іншою доповіддю в читальні "Просвіта", де розповіла про свої враження з подорожі по Алясці, ілюструючи їх також серією діапозитивів.

ІЗ ГУМОРУ

— Чому ви повернули мій рахунок, не розпечатавши його? — спитав лікар свого пацієнта.

— Ви ж самі заборонили мені хвилюватися, — відповів пацієнт.

**

Гарна блондинка до адвоката:

— ...Він завжди говорив, що все на світі належить мені, отже я більше й не вимагаю.

**

Батьки гурторять про політичні погляди своїх дітей.

— Мій син, — каже один, — не хоче працювати на систему. Трудно, однак, зрозуміти: проти системи він чи проти праці.

ВІК ЖИВИ – ВІК УЧИТЬСЯ

Гумореска

Мама стоїть біля вікна, заломлює руки і сякається в хусточку.

Розлючений тато бігає з кутка в куток по кімнаті і лається передостанніми словами.

Здоровий, оброслий телепень, схожий на фото з медичної книжки "Основні типи ідіотів", задерши ногу, сидить у кріслі і регочеться.

Такий тип по-науковому називається олігофрен.

Тітка Мокрина, домашня робітниця, не вдаючись у подробиці, називає його або недоумком, або паразитом.

Мама називає "котиком" і Львовочкою.

Тато вже три роки називає дармоїдом, бо медичної літератури не читав і наукового визначення не знає. Тато всього лише перукар. Його справа — на голові сякий-такий лад наводити, а що в голові робиться — це його найменше цікавить.

Яскравий приклад — власний синок.

А в медичній книзі про синка, між іншим, написано:

"Олігофрен — здебільшого результат ушкоджень зародку в череві матері...

Рідше — результат інших, зовнішніх причин".

(Наприклад, народився нормальним, а повитуха не вдержала і впустила. Або мама весь вік називала "котиком" і гладила по голівці, виглаживши всі мозкові звивини*).

"Вища нервова діяльність помітно недорозвинена".

(Тато й мама помічають "недорозвиток", як правило, занадто пізно).

"Споживне від неспоживного відрізняє добре".

(Котлету по-київськи їстиме, а свого черевика — ні).

"Їсть (і п'є) самостійно". (Проїдаючи і пропиваючи татові гроші).

"Найпростіші трудові навички йому доступні.

(Але від роботи коні дохнуть. Хай предки ішачать!).

"Запас слів убогий".

(Аби зі своєю шмакодязвою порозумітися).

"Чужу мову, чужу міміку, жестикуляцію і рухи розуміє і часто копіює".

(Наприклад: Бродвей, о'кей, бугі-вугі, гав-ду-ду, твіст).

"Здатний придбати елементарний комплекс початкових шкільних знань".

(Якщо тато і мама виконуватимуть за нього домашні завдання. Якщо ж примусять змалку самостійно думати, то потягне і за середню школу).

*) Тут і далі в дужках — дослідження автора.

Такі основні риси телепня, що сидить зараз у кріслі і регочеться.

Низенький пухенький тато схожий на чайника. Лиса, блискуча і довга, як диня, голова його труситься від гніву, а здається, що то кришка на гарячому чайнику підплигує.

— Дурисвіт! Бовдур небілений! Дармоїд! Невдалий кретин!

Синок регочеться і палить цигарку, випускаючи дим через одну ніздрю.

— Ти інші слова можеш вживати? — вимовляє мама в ніс і знову сякається.

— Можу! — кричить тато. — Можу! Скотина! Бугай здоровий! Свиня недорізана! Баран паршивий!

Синок регочеться:

— Ще скажи, що я твій син!

Тато з розгону зупиняється і тупо дивиться на ідіотську фізіономію свого чада. Потім гепається в крісло навпроти і довго мовчить. Мовчанку перериває трубне сякання мами.

— Ти з нас довго ще кров питимеш? — жалібно і збезсиліло запитує тато.

— Я вас просив, щоб ви мене породили? Не просив. Значить, терпи, предок!

— Мм-м! — мукає тато, хапаючись за голову — І в кого ти, скотино, уродився?

— У когось з вас. А може, — в сусіда. Ге-ге!

— Львовочка! — зойкнула мама.

Тато зробив вигляд, що не розчув. Він похитував блискучою кришкою від чайника і стогнав:

— І з ветеринарного вигнали!... Бож-же ж мій, бож-же ж мій! Я ходив!.. Я просив!.. Я вмовляв!.. Я говорив, що ти з дитинства конячками бавився!... Бож-же ж мій, бож-же ж мій!...

— Предок, ша! Я ветеринаром не хотів бути.

— А ким ти хотів бути? Ким? — знову скипів тато. — Інженером? З політехнічного виперли. Кулінаром? З харчового виперли. Архітектором? З архітектурного виперли. Я ходив!... Я просив!... Ким ти хотів бути, ск-котино!?

— Твоїм любим сином. Вік живи, предок, — вік учись!..

— Все! — рішуче каже тато. — Все! Завтра ж підеш працювати. Куди хочеш! Ск-котино! Двад-

ПЕРША УКРАЇНЬСЬКА ОПАЛОВА ФІРМА

FUTURE FUEL OIL LTD.

and

SERVICE STATION

24-годинна, солідна і швидка обслу́га
чищення і на́права "форнесів" безплатно.

945 Bloor Street W. — Toronto, Ontario

Office: 536-3551 — Nights: 762-9494

цять п'ять років — і на мойй шиї. Всі чайові жереш, ск-котино!

— Діти дорого коштують, — підсумував синок і випустив дим через другу ніздрю.

— Підеш працювати! Це моє останнє слово. Ск-котино!

— Пузанько, — лагідно каже мама татові. — Котик хотів бути художником. Ти ж знаєш...

— Яким художником, коли корові роги на... Кгм!... Біля хвоста малює! Яким художником?

— Але в художньому інституті, Пузанько, працює подруги жінки двоюрідного брата тьоті Берти зять.

— Начхать, що зять!

— Ні, не начхать! — у мами пропадас заплакана нежить і зелені вогні загоряються в очах. — Котик хоче бути художником!

Тато помітив зелені вогні і знітився.

— Добре. Піду просити... — і насварився на сина кулаком. — Але це востаннє! Ск-котино!

— Предок, ша! — підморгнув син. — Ти мене породив, ти мене і в люди виводь!

(Із збірки "Дітям до шістнадцяти",
Київ, 1964)

Романтична пригода . . .

(Продовження з 4 стор.)

перекидають буфет і посуд із брязкотом летить на підлогу.)

ГАЛЯ—ОКСАНА — (У крик.)

МАРТА — (Знов увійшла) Хоч книжки пожалійте, не зачіпайте полиці з книжками! (Відпихає солдат від книжок. Але солдати методично порозкидали книжки й взялися руйнувати рояль).

ОКСАНА — Ой, Боже мій! Молю вас, не зачіпайте!

МАРТА — Це ж наше найдорожче!

ГАЛЯ — Рятуйте! Вони зараз...

1-ИЙ СОЛДАТ — (Провів рукою по клявішах, вони зойкнули. Подивився на другого солдата)

2-ИЙ СОЛДАТ — Гут! (Задоволено подивився по кімнаті) Вшистко єдно! (Підходить чемно до Марти, витягається на струнню, по-військовому віддає честь, подає руку) Ауфвідерзеєн... До відання...

1-ИЙ СОЛДАТ — (Наслідуює 2-го солдата) До відання... (Прощаються так само відмірно ввічливо з паннами. Виходять.)

(Завіса)

ВІДСЛОНА ЧЕТВЕРТА

Вечір у тій самій кімнаті.

Сцена 1.

(На ліжку сидять Оксана й Галя. Біля ліжка на варті стоїть німецький солдат. З рушницею.)

ГАЛЯ — І давно цей бовдур стовбичить тут?
ОКСАНА — (Кисло, стомлено) Вже третій день біля оцього ліжка стоїть варта. Міняються. Скоро прийде зміна.

ГАЛЯ — Ну, ну...

ОКСАНА — Цей хоч відвернеться, як попросиш, а другий, мов пень... Ти його просиш, а він вибалушить очі й хоч із гармати до нього стріляй!

ГАЛЯ — То це ти під арештом чи що?

ОКСАНА — Та де! Вахмайстер охороняє мою моральність...

ГАЛЯ — Невже справді вирішила йти за нього? Чи ти з умом, Оксано?

ОКСАНА — Чи ти з умом, Галю? Що я вирішувала? Він не питав мене й не думає питати. Ми ж усі — цивільгефанген...

ГАЛЯ — А був після того погрому в вашій хаті?

ОКСАНА — Прибіг! І чого? Питався, чи ввічливо вводилися його солдати, бо він наказав їм бути ввічливими. І сказав, що так буде мені кожен раз, як тільки я насмілюся піти до генерала.

ГАЛЯ — І чого це він до тебе вчепився?

ОКСАНА — Кат його знає! (Перекривляє) "Я тебе заберу з собою! Я тебе під землею знайду!"

ГАЛЯ — Ну, припустімо, може під землею й знайде, а в лісі таки не знайде!...

ОКСАНА — Та я оце зараз, отак, як є, побігла б... Терпець мені увірвався. Як вони знущаються з нас!

ГАЛЯ — Тихше, може мармизяка тямить... (Показує очима на солдата)

ОКСАНА — Чорта лисого! Дивиться, як теля на нові ворота...

ГАЛЯ — (Сміється) Ну, це вже знатимеш, що то таке — німецька любов!

ОКСАНА — Хай воно сказиться! Нема краще, як по-нашому, по-українському... (Наспівує) "Вийди, кохана, працюю зморена, хоч на хвилиночку в гай..."

ВАРТОВИЙ — (Почав був підспівувати, але схаченувся)

ГАЛЯ — Ото було не ловити гав. Такий елегантний пан...

ОКСАНА — І подумай. Приходив. Був аж під самими дверима, а я навіть не поглянула на нього...

ВАРТОВИЙ — (Здивовано прислухається)

ОКСАНА — Ех, якби то знаття... А тепер ускочила...

ВАРТОВИЙ — (Про себе) Я вже нічого не розберу. Котра з них панна Петрій, котра з німцями водиться, котра — наш зв'язківець, котра мені листа писала... То ж мені відчиняла двері й зо мною говорила якась бабуся...

(Шум за дверима, стук військових кваних чобіт)

ГАЛЯ — Твій вахмайстер...

ОКСАНА — Ні, це йде зміна. Ох, як вони мені насточортіли! Може справді краще до Німеччини?

ГАЛЯ — Не поспішай поперед батька в пекло. Краще піти зеленою дорогою. Я тобі це зроблю...

Сцена 2.

(Входить 2-ий вартовий. Входить з інших дверей Марта)

МАРТА — (Глянувши на першого вартового) О!

1-ИЙ ВАРТОВИЙ — (Глянувши на Марту) О!

2-ИЙ ВАРТОВИЙ — Ані з місця! Хто поворухнеться — куля в лоб.

1-ИЙ ВАРТОВИЙ — (Тихо до другого) Тут або помилка, або провокація. Здається, це наші люди...

2-ИЙ ВАРТОВИЙ — Зараз розберемо... (До жінок) Котра з вас писала цього листа?

ГАЛЯ — (Подивившись на листа в руках вартового) Я.

2-ИЙ ВАРТОВИЙ — То це ви панна Петрій?

ОКСАНА — Ні, це я!

1-ИЙ ВАРТОВИЙ (Вихопився) То це ви — панна Петрій? (Зневажливо дивиться на Марту)

2-ИЙ ВАРТОВИЙ — (До Галі) Які доручення виконували ви для...

ГАЛЯ — (Про себе) Я пропала! Це переодягнені... (Вголос твердо) Ні!

1-ИЙ ВАРТОВИЙ — Шкода говорити, паннусю, я все чув... Дуже цікаві розмови про ліс і про зелену дорогу. Не опинайтеся! Ви краще скажіть, чого це ви й панну Петрій вплутали у ваші негідні жарти? Тепер, коли вас потягнуть до гестапо за цю роботу (показує якийсь папір) і зрівняють руку з тим листом, — хто мусить відповідати? Ви, чи панна Петрій?

ГАЛЯ — (Забігала очима) То я... Це я...

ОКСАНА — (Вихоплюється) Це я попросила Галю!

ГАЛЯ — (Робить їй знак) Я ніколи нічого не писала. Я нічого не знаю.

2-ИЙ ВАРТОВИЙ — (Все це уважно спостерігає) Ну, а котра з вас, паннусі, із німцями романсує?

ОКСАНА — (Про себе) Хай воно провалиться, з такими романсами.

1-ИЙ ВАРТОВИЙ — Про це вже можете спитати мене. Заприсягнуся, що ця панна їх не навидить...

ГАЛЯ — (Радісно) То ви — наш? Так би й давно казали... А я думала, що ви... Оксано! Ти хотіла в ліс. Я тобі зараз влаштую! (До вартових категорично) Викрадайте нас!

МАРТА — Як то — викрадайте нас? А я?

1-ИЙ ВАРТОВИЙ — Ви стара, хвора, у вас сухоти, ішіас, ревматизм, подагра.

МАРТА — То ви не з арбайтсамту? Оксано, це той елегантний пан!

ОКСАНА — (Кидається на шию першому вартовому) Пане! Викрадіть мене! Рятуйте від вахмайстра, а ні — то з мосту в воду, зголошуся до Німеччини!

МАРТА — Викрадайте нас! Я вмю шити, варити, прати, я все вмю робити, в лісі за двох отаких справлюся (показує на дівчат).

1-ИЙ і 2-ИЙ ВАРТОВІ — (Дивляться один на одного, мимоволі всміхаються.)

ГАЛЯ (Дивлячись, що Оксана й Марта збираються, одягаються) А я ж як? І мене також уже викрадайте...

1-ИЙ ВАРТОВИЙ — (До Галі) А ви, панно, більше не жартуйте так недотепно.

ГАЛЯ — Згода! Якщо ви не будете давати в газету сентиментальних оголошень...

(Всі з поспіхом виходять. Кімната порожня).

Сцена 3.

Входить вахмайстер. Він з широкою усмішкою на лиці, в руках у нього велике дзеркало в золотій рамі.

ВАХМАЙСТЕР — Як ми поїдемо, то цього шпигеля я заберу з собою, а поки що дивись... Що таке? Де вартовий, де моя фройляйн?...

(Він ідіотично дивиться на порожню кімнату і погляд його відбитий у дзеркалі). У цей час з-під пахви випадає пакунок і падаючи розривається, по підлозі розкочується кільцями ковбаса.)

(Завіса)

Львів, 1944.

ЗАВДАННЯ ГЕРОНТОЛОГІ

Геронтології, як і будь-якій молодій науці, належить вирішити багато загадок. Наприклад, чому жінки живуть на кілька років більше чоловіків (від 2 до 8)? Відомо, що чоловіки замолоду та в середньому віці більше піддаються травматизмові, серцево-судинним захворюванням, але є, очевидно, і біологічна нерівність: в інтервалі від 50 до 74 років у чоловіків різкіше, ніж у жінок, зменшується об'єм легенів, сила м'язів, вага, зріст. Очевидно, природа дає додаткові резерви тій половині людства, яка забезпечує продовження роду. З'ясування причин біологічних переваг жіночого організму — одне з перспективних завдань геронтології. Однак важлива і актуальна її проблема одержати чітке уявлення про фізичний стан організму на різних вікових етапах, визначити біологічну еволюцію старіння впродовж усього життя людини. Вивчення біології віку допоможе збагнути, що для організму, який старіє, — норма, а що — хвороба, і як її лікувати.

Дмитро Чеботарьов

академік, директор Інституту геронтології АМН СРСР
("Молодь України", 19 січня 1973)

"НОВІ ДНІ", квітень, 1973

СЕРЕД КНИЖОК

(Продовження з 11 стор.)

вила кілька значних осередків: у Вислиці, Кракові, Страдові, Судомірі. Незнаний з імени князь Вислян прийняв хрест ще за життя св. Методія, головно для того, щоб, будучи християнином, уникнути примусового навернення від німців.

Пишучи про початки Кракова, автор згадує розкопки 1933-39 років, коли досліджено "Копець Крака" і знайдено засипаний землею стовбур 300-літнього дуба, але не знайдено жадного поховання. Випадкові знахідки датують насипання "копця" 6-7 ст. (стор. 167).

З історії Кракова найдавніші відомості маємо у хроніці "Галла Аноніма", правдоподібно краківського єпископа Мавра (1109-18), який походив з Італії. Про "Слов'янський обряд" він не згадує, але в оповіданні про Болеслава Хороброго знаходимо згадку, що тоді в Польщі було два митрополити з їх помічниками. Досі нема доказів на те, де була друга після Гнезна митрополія. У Кракові ще до 1000-го року існувало єпископство методіївське. Болеслав Хоробрий установив у 1000-му році митрополію в Кракові й призначив єпископом Поппона, але у найдавнішому списку краківських єпископів маємо до Поппона ще двох єпископів — Прохора та Прокульфа. Прохор — ім'я грецьке, Прокульф — німецьке. Автор припускає, що Прохор був наставлений св. Методієм — може, то й був той другий єпископ-помічник, який приїхав до Вел. Моравії разом з Віхінгом. Після смерти св. Методія Віхінг, який зайняв його місце, усунув Прохора та призначив Прокульфа (ст. 223). Краків тоді належав до Моравської архієпископії.

У вірші, складеному Галлом з приводу смерти короля Болеслава Хороброго (1025 р.), згадані "мешканці латинські і слов'янські". Ці слова вказують на те, що тодішні поляки мали два віровизнання. Поляків слов'янської віри, як видно, було досить багато, бо на монеті Болеслава написано кирилицею "Болеслав".

Не можна оминати й діяльності св. Войцеха. Походив він із слов'янських князів, вихований у Магдебургу, був противником слов'янського богослуження; був єпископом Праги (чеської), але після гострої сутички виїхав до Риму. Згодом був призначений місіонером до Пруссії, де й загинув.

Аналізуючи молитву "Богородзіца", автор приходить до висновку, що вона походить із "слов'янського обряду". Долучає автор лист княжни Матильди до Мешка II, у якому хвалить Мешка за те, що "Хвалить Бога власною мовою і латинською". "Власна мова" — напевне слов'янська, що свідчить про поширення слов'янського богослуження в ті часи.

Після смерти Мешка II (1034 р.) у Польщі почався заколот, відомий у польській історії як "повернення до поганства" ("Reakcja pogańska"). Ріхеза, вдова по Мешкові II, разом із сином Ка-

зіміром виїхала до Німеччини. Казімір пішов до монастиря в Кльоні. М. Мінят не згадує, що за новими джерелами "повернення до поганств" було релігійною війною, очолюваною старшим сином Мешка II від першого шлюбу Болеславом, про якого старі польські історики не згадують, тому в теперішній науці він має назву "Забутого". Під час війни були забиті світські і духовні достойники, але ніхто з забитих ктотиків не був канонізований, а це доводить, що були забиті християнами (Римо-кат. Костел, як пише К. Ляско-роньська, не канонізує забитих християнами). Під час війни загинув і Болеслав Забутий, а папа звільнив Казіміра від монаших обітниць та дозволив "продовжити рід" — себто оженився. На чолі сильного відділу німців Казімір "Відновитель" вернувся до Польщі і переміг мазовецького князя Маслава — ще поки до нього прибули на допомогу поморяни. У вірші на хвалу цієї перемоги Галл називає Маслава і його військо "фалшивими християнами" (ст. 246).

Автор описує непорозуміння між краківським архієпископом св. Станіславом та королем Болеславом Сміливим. Галл називає архієпископа "зрадником", але нічого не каже, яка то була зрада. М. Мінят думає, що причиною трагедії були мотиви політичні.

Останнім слов'янським єпископом у Польщі був Часлав, якого в 1103 р. позбавлено єпископства за відмову просити у папи затвердження. Часлав покликаючись на якийсь "привілей Моравської Церкви", відмовився це зробити.

Призначений св. Методієм св. Горзд був ув'язнений Віхінгом, після чого виїхав до Болгарії, де проповідував, був замучений і канонізований. В уривку польського календаря з 13 ст. згаданий і св. Горзд, а це доводить, що слов'янський обряд існував у Польщі ще й у 13 ст.

Король Ягелло, який раніше був православним, заснував біля Кракова на Клепарах бенедиктинський монастир, де відправи відбувались слов'янською мовою приблизно до 1519 р. У 1928 р. знайдено в Кракові мшал (католицький службеник), писаний глаголицею, правдоподібно уживаний у монастирі на Клепарах. У 1499 р. Швайпольт Фіоль і Ян Тужон заснували в Кракові друкарню слов'янських книжок.

У старих польських молитовниках зустрічаємо молитву до свв. Кирила та Методія "наших апо-

Щоб зрозуміти нікчемність літературного твору, досить перекласти його будь-якою іншою мовою.

(Леонід Первомайський)

Не буде мати успіху лікар, що не має покликання, хоч би й здобув технічну вправність, а такий же вчитель не потягатиме за собою учнів, не зважаючи на своє знання предмету.

(Григорій Сковорода)

столів і опікунів". Однак ця молитва не була відома Римом.

З пам'яток архітектури тих часів збереглась ротонда Диви Марії на Вавелі в Кракові, збудована з тесаного каменю на чистому вапні. Відноситься вона до часів першого краківського єпископа Прохора, коли ще Краків належав до Моравії. До того самого часу належать фундаменти костела Спаса (Zbawiciela). Забудовання з IX-X ст.ст. знайдено в Страдові (пов. Казім. Велькі), де можливо була столиця Вислян. У Вислиці знайдено гіпсову хрещальницю діаметром понад 4 метри. Такі хрещальниці були в ужитку при єпископських катедрах, а тому автор припускає, що тут була катедра методіївського єпископа (ст. 270). У Сандомірі при розкопках під колегіатую в 1969 р. знайдено мури давньороманської базилики, кусень парчі, і автор висловлює обережне припущення, що, може, тут була та друга митрополія з часів Болеслава Хороброго.

На закінчення автор згадує про прийняття Мешком I християнства і вважає, що Мешкові був потрібний "штемпель християнства" на його державі.

Ю. П.

У десяту річницю смерті Х. С. Рябокonia

Уміщуємо цю згадку проф. П. Шулєжка про сл. п. професора Х. С. Рябокonia і з пошани до нього, як ученого, і з вдячності за його цінну співпрацю з нашим журналом до самої його передчасної смерті 1963 року. А при цій нагоді висловлюємо, разом з усіма почитателями й друзями покійного професора С. Х. Рябокonia, найсердечніше співчуття дружині вченого — пані Галині Рябокonia.

РЕД.

Десять років тому неблаганна смерть забрала від нас шляхетну людину, всіма шанованого науковця — професора Хому Семеновича Рябокonia. Смерть його прийшла на місці праці в Мінесотському університеті: Хома Семенович помер від удару серця. Прикра несподіванка наче паралізувала тих, що знали Х. С., вони мов заціпеніли і майже ніхто не спромігся написати про покійного. Хотілося б хоч сьогодні виконати цей обов'язок.

Х. С. Рябокonia народився в глухому селі на Полтавщині 6-го жовтня (ст. ст.) 1897 року, а помер 3-го січня 1963. Середню освіту здобув в Полтаві, де закінчив фізико-математичний відділ Інституту народної освіти в 1925 році. Ще до закінчення інституту викладав Х. С. фізику й математику в середніх школах Полтави.

Переїхавши восени 1925 р. до Харкова, Х. С. вступає до вступу в аспірантуру, відвідуючи семінари на кафедрі проф. Сінцова та розробляючи певні наукові теми. Після впертої підготовчої праці Х. С. вступає в аспірантуру науково-дослідного

Інституту математики й механіки. Тут слід зауважити, що до цього інституту потрапляло небагато щасливців. Коли ж додати, що Х. С. був безпартійний, то стане цілком ясно — потрапив він до Інституту лише завдяки своїм здібностям та наполегливій праці. На першій порі життя в Харкові Х. С. викладає в середніх школах, а з 1930 р. читає лекції в Харківському Університеті (хоч тоді це був ІНО), Гідро-Метеорологічному та Автотранспортному інститутах. Читав він курси аналітичної й диференціальної геометрії, диференціального й інтегрального числення, векторну аналізу і теоретичну механіку. Після закінчення аспірантури й захисту дисертації на тему "Особливості алгебричних кривих та їх аналітичне дослідження" Хомі Семеновичеві надають звання кандидата наук, що в тутешніх умовах дорівнює докторському степеневі (Ph.D.) і зараховують доцентом при кафедрі геометрії й диференціальних рівнянь Харківського університету, яку очолював академік Дмитро Сінцов. Там Х. С. лишається аж до вибуху війни 1941 року.

Бувши студентом фізмату ун-ту, автор цих рядків слухав лекції Х. С. з аналіт. й диференц. геометрії. Викладав Х. С. українською мовою, хоч більшість професорів читали лекції російською мовою. Х. С. був чудовим лектором, найскладніші місця умів пояснити зрозуміло, тож не диво, що студенти любили його й шанували. І тут до речі буде зазначити, що Х. С. був повною протилежністю Д. Сінцову, який викладав препогоно: ставав обличчям до таблиці, а спиною до аудиторії і щось тихенько говорив, при чому правою рукою писав формули, а лівою слідом стирив, ще поки студенти їх переписувать. А предмет же він знав прекрасно! Був автором кількох підручників і багатьох наукових праць, проте викладати зовсім не вмів.

Після закінчення університету я й далі зустрічався з Х. С., бо був залишений аспірантом на математичному відділі при кафедрі механіки. А коли настала німецька окупація, наші шляхи зустрілися в Українському домі національної культури. На еміграції опинилися ми в різних місцях: мене закинуло до Регенсбургу, а Х. С. до Ганноверу. В Ганновері Х. С. був одним з організаторів укр. гімназії, став її директором, а одночасно викладачем фізики й математики. До Америки прибув Х. С. 1950 року і два роки, як і всі ми, працював на фізичній роботі, а пізніше, завдяки знанням та науковим працям дістав посаду старшого наукового співробітника-математика в Мінесотському університеті на відділі аеронавтики. За десять років перебування на цій посаді Х. С. написав 21 наукову розвідку, а серед того кілька дуже поважних статей на спеціальні теми. Так, з великою підтримкою проф. Джона Аккермана була видана монографія на 124 сторінки "Про істотні унікурсальні криві", а згодом друга на 112 сторінок — "Трактат про фігури Лісажа та поліноми Чебишова". Але більшість проблем, що їх опрацював Х. С., зважаючи на характер праці, не могли бути опубліковані для широкого читача. У Радянському ж Союзі написав Х. С. 4 роботи і дисертацію. "Яка шкода, що я так пізно дістав такі чудові умо-

ви для наукової праці!" — говорив Х. С. А ми можемо додати: "Яка шкода, що так рано такий чудовий науковець і шляхетна людина відійшла від нас." Він ще міг би багато зробити для науки і для утвердження доброго українського імені серед інших народів.

Хома Семенович Рябокiнь дуже любив науку і мав до неї великі здібності. Без наполегливої праці, без великої обдарованості, якою його нагородив Господь від народження, неможливо хлопцеві з глухого села досягти тих висот у науці, яких він досяг.

Спи спокійно, мій дорогий Учителю і Друже. Ні Україна, яку ти так любив, ні твої родичі та друзі ніколи тебе не забудуть. Вічна пам'ять про Тебе житиме в наших серцях.

Павло ШУЛЕЖКО

Виставка малярства . . .

(Продовження з 12 стор.)

мо, а радше бачимо, — об'єктивний, для всіх нас і зміслів наших — однаковий. Трохименко, хоч і дивиться на "модель", творить собі його таким, як його розуміє ціла система вартостей того "світогляду", дуже суб'єктивного, не надуманого, а спонтанного і, часто, підсвідомого. Цей стан його творення приносить часто нерівні висліди його творчості. Коли він згідний зі своєю природою і "совістю", тоді творить високої вартості твори.

Твори Трохименка не претендують на третій вимір, вони площинні і не знають перспективи в тій мірі, як цього вимагає реалістичне малярство. Він не претендує й на абстрактні форми малярства, що обмежуються двома вимірами. Однак він ближчий до абстракціоністів проблемами композиції, які розв'язує без ніяких помилок і розв'язує їх так досконало, як це трапляється малим дітям, поки їх інстинкт мистецького смаку зруйнує школа наслідування деталей зовнішнього світу і метода невільничого наслідування того світу, або як їх уміють чи вмiли розв'язувати свiдомо такі досконалі майстри сучасного мистецтва, як Пікассо, Брак чи Леже, а в нас Петрицький і Бойчукова школа та Бутович.

Виставка була дуже успішна. Не лише тим, що на її відкритті було стільки людей, що оглядати картини було дуже важко, але й тим, що глядачі розуміли мистецтво Трохименка, годилися з ним і з його світом, любуючись ним.

Б. С.

ПІД ЧАС ІСПИТІВ

— Скажіть, будь ласка, колего, що ви знаєте про виникнення ракової пухлини? — спитав професор.

Мовчанка. Студент ніяковіє, губиться. Потім каже:

— Забув. Знав і забув...

— Яке невтішне горе, — зідхнув професор. — Одна людина на всьому світі знала і та забула.

ВИПРАВИТИ ПОМИЛКИ

У числі за СІЧЕНЬ ц.р.

На стор. 11, у заголовку — має бути "ВИННИЧЕНКІВСЬКИЙ" (лапки з обох боків цього слова).

На стор. 15, 1 кол., 21 рядок згори — має бути **естонського** (не еспанського).

На стор. 23, II кол., 2 рядок згори — має бути **Статлер-Гілтон** (не Рістон); в цій же кол., 10-11 рядки згори — **Броніслав** (не Борислав).

На стор. 24, II кол., останній рядок — викреслити **Олександр Архімович** (це технічний недогляд друкаря).

На стор. 31, I кол., 6 рядок знизу — має бути **Форт Лодердейл** (не Форм...)

У числі за ЛЮТИЙ ц.р.

На стор. 17, у заголовку — має бути **ВВЕСЬ**.

На стор. 19, II кол. — виправити хибне технічне оформлення: за "Лисом Микитою" — лише три жарти, що над позначенням ("За Л. М."), щобто від "На світі найсправедливіше..." до "...довго не мучився."

На стор. 21, I кол., 9 рядок згори — має бути **2,6 мільйона...**

На стор. 30, I кол., 27 рядок знизу — має бути **28-го грудня...**

На стор. 31, I кол., 9 рядок згори — має бути **сказано,**

а в другій колонці викинути непотрібні зірочки (*) між цитатою з "Молодої України" і редакційною заувагою після цитати та відділити редакційну примітку від подальших слів (три рядки), підписаних іменем **Василь Чапленко**.

У числі за ~~лютий~~ виправити, на прохання самого автора статті **Останній "винниченківський" роман В. Винниченка**, такі помилки та недогляди:

Стор.	Кол.	Рядок	Надруковано	Має бути
11	1	8 згори	цього	1972
12	1	19 знизу	ескалонів	ескалопів
12	2	27 знизу	белетристика	белетриста
13	1	28 згори	"Сорок	"Двісті

(Цієї останньої помилки у назві твору Алли Коссовської допустився автор, а тим часом назва "Двісті перший" важлива ще й тим, що вона може свідчити про "генетичний" зв'язок образу героїні-п'ятери Алли Коссовської з такою ж героїнею у Винниченковому творі, що теж убила 200 осіб денікінських офіцерів).

Стор.	Кол.	Рядок	Надруковано	Має бути
13	1	14 знизу	Л. Тутківський	П. Тутківський
14	1	4 згори	дсба	доба життя

● **ДРУГЕ НАРОДЖЕННЯ** переживає знаменитий музей-садиба М. І. Пирогова, що на Винничині. Робітники будівельно-реставраційної дільниці республіканського Товариства охорони пам'яток історії і культури вже відремонтували двоповерховий будинок, парк, склеп, де покоїться забальзамоване тіло відомого вченого. Реставратори побували також у селі Вороновиці Винницького району в будинку винахідника першого у світі літального апарата О. Ф. Можайського.

Вельмишановний пане Редакторе,

Прочитав я у "Нових днях" статтю Івана Бережного про століття з дня народження і 20-ліття з дня смерті визначного мистця — В. Г. Кричевського. Заключні рядки про похорон — "Посумували... Поплакали... Засипали могилу цупкою землею і... розійшлися" — сповняють жалем і сумом серце й думку. А як додати до того ще "образу від ура-патріотів, що промовчали цю велику втрату", то стає ще гірше... Лишається нам, звичайним патріотам, докласти трохи зусиль і, діставши згоду родини (син Василь Васильович і внучка Катерина Кричевська-Росандич проживають у Каліфорнії) та довідавшись докладно про кошти перевозу з Венесуелі, перевезти труну з останками Покійного й поховати на православному цвинтарі в Бавнд-Бруку (США). Для цього треба наперед закупити місце. Перевіз труни й другий похорон будуть коштувати, але я вірю, що українська громада, громада читачів "Нових днів" спроможеться скласти потрібну суму, щоб достойну людину поховати в достойному місці.

Ініціатива за Вами!

З правдивою пошаною до Вас

Андрій Баранник, США

Не може бути двох думок: ініціатива за нами, шановний п. Баранник! Закликаємо "звичайних патріотів" увійти до складу комітету, який візьметься за якнайскорше здійснення запропонованого проєкту. Думаю, що не тільки згоду від родини Покійного будемо мати, а й безопосередню та ділову участь у нашому комітеті. Наше видавництво наперед дає згоду взяти на себе місію, яку покладуть на нього комітет і родина великого українського мистця і патріота. Сподіваємось негайних відгуків, які просимо слати на нашу адресу (див. на другій сторінці обкладинки "Нових днів").

Д. К.

До редакції і адміністрації "Нових днів"

...Залучаючи чек на 10 дол., прошу зарахувати з того відповідну суму на річну передплату, а решту на пресфонд журналу, до якого я дуже привик за понад 20 років. Маю надію, що діло покійного Петра Кузьмича не загине, бо журнал у фахових і роботящих руках редактора, якого знаю вже давненько, як і решту редакції та авторів-співпрацівників — з їх журналістичної праці. Усім Вам бажаю успіху, доброго здоров'я і витривалости.

З пошаною Василь Максимук,
Брентфорд

Вельмишановна редколегіє!

У листі до "Нових днів" п. Т. Хохітва з *Форм Лодердейл, Фльоріда*, обурюється, що в листопадovому числі журналу був уміщений вірш М. Царинника "Босі в голові", і хотів би знати, що про це думають інші читачі.

Я думаю, що це прекрасний зразок популярної тепер творчости поетів Нью-Йоркської групи. до якої належить М. Царинник, і було б шкода, якби "Нові дні", проявивши добру ініціативу і надрукувавши "Босих у голові" (а де взутих?), не надрукували такого іншого, багато вартіснішого вірша М. Царинника, фотокопію якого подаю нижче. Цей вірш (сік!) був друкований у журналі "Нові поезії" ч. 11, стор. 12.

Марко ЦАРИННИК

ні з ким говорити
монастир міркує...

— — — — —
— — — — —

—Вірш, як бачите, сучасний, модерний — цілком у стилі поетів Нью-Йоркської групи, творчість яких несправедливо названо "яловою" в "Молодій Україні" за липень-серпень минулого року. Хіба ж це "ялова" (сік!) творчість? Якщо ж, одначе, "Нові дні" виявлять непохвальну непослідовність і не схочуть хляпнути-надрукувати цього цінного вірша і тим самим унаочнити, як помиляється автор з "Молодої України", то чи не можна просити редколегію ласкаво переслати його п. Хохітві на пам'ять і на збереження для майбутніх поколінь?

З привітом П. Литвин, Торонто

Ось ми з отвітом на Ваше з привітом, вельмишановний п. П. Литвин. Коли боронити Нью-Йоркську групу, то нумо з Вами разом. Ми просто зворушені тим, що маємо таких моторних читачів, як Ви: ще поки торонтонські наші передплатники й читачі чекали й нарікали, що їм ми забарилися (чи пошта забарилася) прислати "Нові дні" за лютий ц.р., — Ви встигли не тільки прочитати "Короткий огляд нашої преси" у тому лютневому числі, а й написати нам листа з додатком фотокопії — з Маркової Царинникової поезії, умудрившись її десь дістати. Признаємось перед Вами прямодушно: ми її не мали, не маємо і не шукаємо, бо й часу не маємо на таку розкіш. Звісно ж, хто чого шукає, той те й знаходить. Ми вже певні, що читачів наших (про себе ми раніше сказали) така Царинникова поезія, як оце Ви були ласкові прислати нам для переддруку, — не цікавить, а для Вас одного також нема сенсу переддрукувати, коли Ви вже маєте її — напевно, безліч примірників — у ви-

гляді фотовідбитки (нам же Ви прислали *фотовідбитку* і свого листа з тим же віршиком, з якого ми зачитували лиш два перші рядки, а більше не хочемо). Вам, мабуть, краще знати, кого той віршик може цікавити, — тож і розсилайте, кому знаєте. А чи ми пошлемо той вірш п. Хохітві, це вже наша приватна справа: знаємо наперед, що Вас випередити не можемо в такому великому ділі.

А от із автором з "Молодої України" Ви, п. Литвин, повелися занадто довільно, щоб не сказати більше. А може Ви й не читали, що той автор там написав? То прочитайте. Коротко: у тій статті (у вступі, бо решта статті — з вступу "Пісні про білий парус" Ігоря Качуровського) автор з "М. У." одним розчерком свого геніяльного пера розправився з усіма нараз літературними криками нашого часу, бо, мовляв, усі вони — "ялові одиниці". О! А сердиться той самий автор на отих "одиниць" за те, що вони "Кермо літературного життя на еміграції узяли в свої руки", а ще за те, що вони чомусь "активні, освічені, цілеспрямовані". Ото зухвальні! Як вони посміли!? І дарма що ялові!

Бачимо, як Вам не сподобалось, що ми посміли зачитувати в своєму огляді преси частину того вступу зі статті в "М. У." за липень-серпень мин. року і запросили наших літературних критиків відповісти на смертний вирок їм від автора з "Молодої України".

Дякуємо Вам, п. Литвин, що Ви звернули увагу на коректорський недогляд (підкреслюєте ж Ви — "Форм...", де мало бути Форт. А де ж Ви тоді були, коли ми шукали коректора в Торонто?

РЕД.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Я пишу вірші на чорноморсько-українській мові. Посиаю Вам один такий вірш.

З пошаною до Вас А. Земляний

ХІБА КОЛИСЬ...

Хіба колись так було
В нас на Україні,
Щоб діти батьків били,
Що на світ родили!
Пішли діти по шляху
Далеко од хати,
Щоб не бачить всю рідню:
Діда, батька й матір.
Пішли діти вже далеко
Од рідної хати,
Посідали на шляху,
Стали розмовляти.
"Що тепер будем робити?
Куди нам діватись?
Бо назад ми не можемо
Додому вертатись...
"Мабуть, підемо ми в гіппі
І там будем жити,
Бо тоді нам буде добре
З ними разом бити.

"Розпустимо свої коси,
Так будем ходити,
Наче відьми із болота,
Мітлою побіти.

"Запустимо собі патлі

По самі коліна...

І не бриті, і не миті

Неначе горилі.

"Всім уже ми надоїли,

Нас ніхто не хоче,

А ми будем жить на волі,

Як самі захочем!"

Тепер така стала мода,

Ми не винувати,

Якщо діти більше знають,

Як батько і мати.

Тепер стало друге врем'я,

Всі стали розумні:

Діти батьків не слухають,

Бо великі дурні.

А. Земляний, Каліфорнія

Хвальна Редакціє!

Прошу вмістити цей мій відгук на статтю п. Ростислав Василенка "Лесь, та не весь", ("Н. Д." за лютий ц.р.).

Дуже влучно та переконливо, подаючи відповідні цитати, Р. Василенко показав комуністичну діалектику, основою якої є рафінована брехня, і силу Божої та людської правди. Висновки з прочитаної статті такі: не тільки Лесь наш подається там не весь, а і вся духовість української нації так само діалектично обгрунтовується брехнею задрипанки тьоті Моті.

Дякую п. Василенкові, що він не цурається тем із часів, коли він був "послушником" у храмі української Мельпомени.

Ваш Лавро Кемпе

П. С. Цікава й потрібна була стаття того ж автора — Р. Василенка ("Н. дні" за листопад мин. року) про модерністичний напрям у шкільництві Канади. Висновки з неї напрошуються самі собою...

Л. К.

Вельмишановний пане Редакторе!

Дозвольте мені з родиною подякувати Вам сердечно за Ваш теплий вислів співчуття з приводу втрати нашого дорогого Батька, Луки Пимоновича Будила, з яким Ви мали нагоду познайомитися під час Вашої подорожі до Каліфорнії. Як Ви вже знаєте, сталося це зовсім несподівано. Все своє життя покійний болів за долю українського знедоленого народу не тільки на Україні, а й тут на чужині. Він широко, безмежно любив Україну, сумував і болів за її страждання і весь час мріяв її степами, болів за нанесені кривди і все ж таки сподівався побачити її колись вільною.

Він кріпко вірив у майбутнє нашого народу й покладав великі надії на наше молоде покоління... Не судилося Йому ще раз побачити ті лани широкополі, і Дніпро, і кручі. Не відчув Він ще

раз той чарівний запах степових квітів, не побачив ще раз високі могили...

Поховали ми Його, нащадка запорозьких козаків, цілою громадою на Голлівудським цвинтарі і навкі поріднилися з американською землею.

Положили ми Йому в труну трішки землі української, води з Дніпра, засушених васильків та жменю засушених вишень з Рідної Землі... та й більш нічого, а тепер сумуємо...

Пересилаю Вам чек на суму 18.00 дол. на продовження передплати журналу. З цієї суми запишіть, будь ласка, 5.00 дол. на пресовий фонд — у пам'ять покійного Батька.

Залишаємося з пошаною до Вас та бажаємо Вам здоров'я і успіху в 1973 році.

Щиро Ваші

Володимир Будило з родиною

7. 3. 1973 р.

Дорогий Юрію Богдановичу і Колего пера!

Щойно довідався з "Нових днів" за січень про 70-річчя з дня Вашого народження і був радісно схвилюваний з цього приводу.

Ви, як літературознавець, поет, письменник і журналіст та редактор деяких газет заслужили глибокої пошани і дяки з боку українського громадянства на еміграції. Ваша багатогранна праця на літературній ниві не забудеться в пам'яті української громади на чужині, зокрема в Америці, а може, дасть Бог, і на Батьківщині.

Від мене особисто Ви заслужили сердечної подяки за щирі, прихильну рецензію на мою збірку поезій "Тами далечин" та за критичний перегляд рукопису збірки поезій "Рух і гармонія".

Висловлюю Вам, як Ювілятові, своє щиросердечне і глибоке пошанування та побажання сил, міцного здоров'я, многих літ життя та успіхів на улюбленій Вами літературній ниві.

Ваш Г. ЛОЗЕНКО-ДІБРОВА

КАНАДСЬКЕ ПРОТИРАКОВЕ ТОВАРИСТВО

спомогає

досліди

усвідомлення

обслугу пацієнтів

Ви можете допомогти

**КАНАДСЬКОМУ ПРОТИРАКОВОМУ
ТОВАРИСТВУ**

Жертвуйте щедро на Квітневу Кампанію

Як прожити довго?

Геріатрія — це галузь медицини, яка зайнята лікуванням літніх і старих людей. У різних поліклініках і лікарнях нашої країни функціонує кілька десятків геріатричних кабінетів. Вони вже мають певний досвід лікування пацієнтів старшого віку. Нині стоїть питання про потребу підготовки в медичних інститутах та училищах спеціалістів-геріатрів, які б за аналогією з педіатрами були лікарями широкого профілю. Ми створюємо катедри геріатрії та геронтології. Три роки функціонує, наприклад, така катедра при Київському державному інституті удосконалення лікарів.

Наукові дослідження геронтологів і нагромаджені досвід лікарів-геріатрів дають змогу на деякі практичні висновки вже тепер.

Насамперед, спеціалісти встановили, що старість як віковий період і старіння як тривалий біологічний процес слід гранично розмежовувати. Передчасне старіння настає, як правило, у людини у віці від 40 до 60 років. Саме в цей період треба активно використати ряд профілактичних засобів, які можуть сповільнити тяжкі патологічні відхилення організму.

З'ясувалося, що з віком послаблюється нервовий вплив на тканини, але зростає їх чутливість до деяких хемічних речовин. Обмінні функції згасають, але виникають нові пристосувальні механізми, від яких залежить тривалість життя організму. Активізувати ці механізми, значить знайти ще один шлях подовження життя. Пошук цих адаптаційних здатностей учені ведуть у різних сферах життєдіяльності організму, особливо в генетичному апараті тканини.

Учені працюють також над створенням засобів, які підвищують життєдіяльність старіючого організму і збільшують тривалість життя. Спеціальні речовини — антиоксиданти — на дослідах з тваринами показали, що можуть продовжувати життя на 15-20 процентів. Робляться експерименти і з різними стимулюючими препаратами: лікування розчинами новокаїну, вітамінними комплексами, гормонами, бджолиним маточним молочком та іншими.

Багато рекомендацій виробили геронтологи і в галузі найраціональнішого харчування, режиму руху, сну. Літнім людям рекомендуємо зменшувати калорійну їжу — товсті, цукор, приблизно на третину порівняно з людьми зрілого віку. Радимо якнайбільше рухатися, регулярно робити фізичні вправи, однак не перевтомлюватись. Слід взагалі уникати всього, що пов'язане з великим фізичним та емоціональним перевантаженням. Найкраще — ходьба. Суворий режим рухання допомагає не лише зберегти бадьорість, але й відновлює нервову систему, вражену фізичною бездіяльністю. Застерегаємо — не зловживайте алкоголем і курінням. І одне, і друге спричиняє ранне старіння, вражає серце і судини.

ПОЇЗДКИ НА УКРАЇНУ

GLOBE TOURS

16-ДЕННІ ТУРИ

ДАТИ ВІДЛЕТІВ

(Всі відлети понеділками літаками "Ейр Канада")

14 травня	\$720.00
21 травня	720.00
28 травня	720.00
11 червня	765.00
18 червня	798.00
25 червня	798.00
2 липня	798.00
9 липня	798.00
16 липня	798.00
23 липня	798.00
30 липня	798.00
6 серпня	798.00
13 серпня	798.00
20 серпня	772.00
27 серпня	772.00
3 вересня	720.00
17 вересня	705.00

ТУР "А"

МОСКВА
КИЇВ
ЛЬВІВ
ТЕРНОПІЛЬ
КИЇВ
МОСКВА

ТУР "В"

МОСКВА
КИЇВ
ТЕРНОПІЛЬ
ЧЕРНІВЦІ
КИЇВ
МОСКВА

ТУР "С"

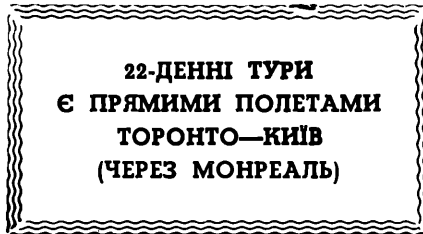
МОСКВА
КИЇВ
ЛЬВІВ
ЧЕРНІВЦІ
КИЇВ
МОСКВА

ТУР "А"

КИЇВ
ЛЬВІВ
ТЕРНОПІЛЬ
КИЇВ
* СОЧІ
КИЇВ

ТУР "В"

КИЇВ
ТЕРНОПІЛЬ
ЧЕРНІВЦІ
КИЇВ
* СОЧІ
КИЇВ

22-ДЕННІ ТУРИ
Є ПРЯМИМИ ПОЛЕТАМИ
ТОРОНТО—КИЇВ
(ЧЕРЕЗ МОНРЕАЛЬ)

ПОДАНІ ЦІНИ Є З ТОРОНТО,
БАЗОВАНІ НА МІНІМУМУ 15
ОСІБ, ЩО ІДУТЬ В ГРУПІ РАЗОМ.
ДЛЯ ЦІН З ІНШИХ МІСТ, ДЛЯ
ГРУП З 15 ОСІБ:

З ВІННІПЕГУ — додайте 26.00
З МОНРЕАЛЮ—відтягніть \$ 39.00
З ЕДМОНТОНУ — додайте 64.00
З ВЕНКУВЕРУ — додайте 103.00

22-ДЕННІ ТУРИ

ДАТИ ВІДЛЕТІВ

(Всі відлети четвергами літаками Аерофлоту)

10 травня	\$826.00
17 травня	826.00
24 травня	826.00
31 травня	796.00
7 червня	857.00
28 червня	891.00
5 липня	882.00
19 липня	891.00
26 липня	882.00
2 серпня	891.00
9 серпня	882.00
16 серпня	891.00
23 серпня	882.00
30 серпня	865.00
6 вересня	826.00

- * ЯЛТА замінює Сочі в турах, що починаються 31 травня... / червня... 5 липня... 26 липня... 9 серпня
- * ОДЕСА замінює Сочі в турах, що починаються 28 червня... 19 липня... 2 серпня

ЦІНИ ПОЇЗДКИ ВКЛЮЧАЮТЬ: Політ реактивним літаком туди і назад, перебування в першокласному готелі (за винятком Ялти, де перебування буде в готелі туристського класу); дві особи в кімнаті; сніданок, обід і вечеря кожного дня; всі переїзди в Радянському Союзі; одну поїздку для огляду міста в кожному місті на маршруті; перевіз і доставку двох валізок (максимальна вага 44 фунти).

ДУЖЕ ВАЖЛИВА ЗАВВАГА. З огляду на недавню девальвацію американських і канадських доларів, ми сподіваємося підвищення коштів турів. Ми звідомимо наших клієнтів так скоро, як справа цін встабілізується.

GLOBE TOURS

1066 Bloor Street West
TORONTO
531-3593 (416)

2679 East Hastings Street
VANCOUVER
253-1221 (604)

615 Selkirk Avenue
WINNIPEG
586-1886 (204)

2020 Stanley Street
MONTREAL
288-2125 (514)

10553A-97 Street
EDMONTON (East-West Travel)
424-9907 (403)

1570 Wyandotte Street East
WINDSOR
253-0849 (519)

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668

If not delivered please return to:
NOW I DNI

28 Northcliffe Blvd.
TORONTO, ONT., CANADA
M6H 3H1

"УКРАЇНСЬКА КНИГА"

має на складі такі книжки:

Гурницький К. І. Кримський як історик. Видання АН УРСР "Наукова думка", Київ 1971, стор. 185	Ціна \$2.25	Родко М. Д. Українська поезія перших повоєнних років. Академія АН УРСР "Наукова думка", Київ 1971, стор. 310.	Ціна \$2.45
Загадки. Малював Володимир Голозубов. "Веселка", Київ 1972.	Ціна \$0.35	Русаков М. Г. Нежива природа. Бібліотека вчителя початкових класів. "Радянська школа", Київ 1972, стор. 160.	Ціна \$1.00
Коза-дереза. Українська народна казка. Малювала Г. Савченко. "Веселка", Київ 1971, стор. 15.	Ціна \$0.35	Сосюра В. Вибране. Лірика та поеми. Для шкільної бібліотеки. "Дніпро", Київ 1972, стор. 308.	Ціна \$1.80
Котик і півник. Українська народна казка. Малював М. Назаров. "Веселка", Київ 1972.	Ціна \$0.35	Софія Київська. Державний архітектурно-історичний заповідник. Автор статті та упорядник Григорій Никонич Логвин. 274 ілюстрації. Книга великого формату. Видавництво "Мистецтво", Київ 1971.	Ціна \$27.50
Кривенька Качечка. Українська народна казка. Малювала Ольга Сенченко. "Веселка", Київ 1972.	Ціна \$0.40	Тютюнник Григорій. Батьківські пороги. Оповідання. "Молодь", Київ 1972, стор. 175	Ціна \$0.90
Левін Борис. Веселий мудрець. Повісті з життя Івана Петровича Котляревського. "Радянський письменник", Київ 1972, стор. 315.	Ціна \$1.85	Історія міст і сіл УРСР. "Чернігівська область". Видав інститут історії Академії наук УРСР. Київ 1972, стор. 780.	Ціна \$14.25
Минуле і сучасне північної Буковини. Випуск І. Видавництво АН УРСР "Наукова думка", Київ 1972, стор. 145.	Ціна \$2.15	Шейко М. К. Рухливі ігри дошкільників. Видання третє доповнене. "Радянська школа", Київ 1972, стор. 252.	Ціна \$1.10
Пам'ятники Закарпаття. Довідник-путівник. "Карпати", Ужгород 1972, стор. 110.	Ціна \$0.95		
Едгар По. Золотий жук. Оповідання. Переклад з англійської. Малював Євген Семенов. "Веселка", Київ 1972, стор. 116.	Ціна \$1.10		

УВАГА! До замовлення на \$1.00 (одного долара) просимо прислати 20 центів у Канаді і США на поштову оплату.

ПРИГАДКА: Фірма має великий вибір дитячих шкільних підручників та різних климок для виховання наших дітей. — Крамниця до Ваших послуг.

UKRAINSKA KNYHA

1162 Dundas Street West
Toronto 3, Ontario, Canada
Tel.: 532-8928